

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek félértékét 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezés 's előléptések; István kir. helytartó főherczeg körutazása Kassán, S. Patakon, Berkeszen, Debreczenben; Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pestmegyei követutatisás folyatása Zala és Zabolcsmegyék közgyűlése; Tár sulati élet: Magy. gazdasági és tolnai selyemszeder egylet.)

Külföld (Spanyolország, Anglia, és Olaszország.)
Értesítő.

MAGYARORSZAG és ERDÉLY.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Novoszei György esperes és brezoviczi plebánost a zágrábi gymnasium igazgatójává érdemesíteni méltóztatott.

Bausnern Augusz nagyszabeni kamarai pénztári tiszt ottani pénztárnokká lón kinevezve.

A főmltu magy. kir. udv. kauczellaria a keblében megüresült inokaságra Hubovszky Fülöp eddigi járulnokot, az ekép megüresült járulnoki helyre pedig Kondvicska Márton eddigi gyakornokot alkalmazta.

Hauszeger Dienes huszti k. kamarai tisztartó — és Wittmann Ime nagyváradi k. sómázsameszter f. eszt. aug. 19kén meghaloztak.

István kir. helytartó-főherczeg körutazása.

Abauj sept. 7én. Tegnap reggeli hét órakor hagyá el a fenséges vendég megyénket, fővárosunkat és azokban a valódi osztatlan öröm élvezete után az édes viszszaemlékezés gyönyörében merengő népet, mellynek a fens. herczeg személyes tulajdonai felőli reményét a valóság sokszorosán fölülhaladta. A magas vendég bejövetele 's fogadtatása egyike volt a legfényesb ünnepélyeknek, mellyet megyénk valaha látott, mert azt a nép minden osztályai szívében táplált tiszta szeretet teremté. A magas vendéget megyénk alsó határánál Szikszón egy fényes küldöttség fogadta, mellynek kíséretében, és az állomásonkint egymást fölvaltva lovagolt 12 köznemes és két megyei huszár szolgálata mellett — kikhez Garadnán 8 mecenzőfi lovas polgár is csatlakozott rókatorkos ősi öltözetekben — elérte Bárca helységet, hol már 30 főből állott városi és 34 főből állott nemesi lovas banderiumi csapat*) amaz a városi főügyész, ez Károlyi Eduárd gr. vezérlete alatt, — ezeken kívül 28 gyolcs inges gatyás köznemes, és a főnebbiekhez hasonló öltönyű 32 mecenzőfi polgárcsapatokkal együtt ohajtvá várták a főherczegét. Itt a nemesi banderium vezére ékes és rövid harczias beszéddel üdvözlé a magas vendéget, bemutatván neki azon nemesség néhány tagjaiból álló csapatot, mellynek ugymond ősei édes hazánkért 's királyainkért annyi vért ontának 's kik őseik dicő példájára is mindig készen állandanak a főherczeg majdani törvényes vezérlése alatt életüket 's mindenüket föláldozni hazáért és királyért. Ezen csapatok — egymásután szép rendben haladva előre 's Kassa város polgármestere 's népszószólója, a magas vendégtől nyert engedelménél fogva egy kocsiiban mint bevezető házi gazdák — ősi szokás szerint, mint mondák — a nagy vendég kocsija elibe hajtva és a főherczegikocsi után a számos tagból álló megyei küldöttség kocsijai, Ferdinand huszár ezred egy elő- és egy utócsapatjával együtt képezték az ünnepélyes menetet, melly a város főutcájára déli térs végiben két sorban fölállított rendes és polgári gyalog katonaság közt elhaladva 's a magas vendég látásaért sovárgó nép ohajtatásának a főherczeg igen kegyes engedelméből eleget tendő, a város főutcáján a katonalaktanyáig egy oldalon föl, másion viszsa — a nép ezreinek meg nem szünő örömkialtozásai közt végig vonulva beszállott a főherczeg gróf Forgács díszes házába sept. 4kén délutáni 4 órakor, hol Abauj megye és Kassa város fényes küldöttségét azonnal fogadák, ifjú főjegyzőnk, igen ékes és szellemileg dúszónoklatában tolnácsolá megyénk érzelmeit 's ez által ismét bebizonyítá, mennyire érdemlé meg a rendek bizalmát, midőn a falusi élet magányából a közjó érdekében kizakasztatott. Elmondá: miszerint a köteleességszerű fényelgés udvarias külsőségből kibontakozva, a bizalom, szeretet és ragaszkodás legőszintébb 's legtisztább szavaival, mint gyermek atyjához, kíván szólni, — elmondá: melly szomorú napokban vévé át a fenséges vendég bold. atyja nemzetünk vezérletét, milly sikerrel vezeté azt hadban és békében a boldogság és nagyság felé, hogy e megye rendei a boldogult irányában tartozott hálójokat soha szebben nem nyilváníthatnák, soha méltóbb emléket az ősz Duna partjain nyugvó nagy halottnak nem emelhetnének, mint

ha annak fíját bizalmok és szeretetök karjaira emelik; elmondá: miként a bizalom és szeretet örömenél tisztábbat és osztatlanabbat, mint jelenleg, soha sem görgetének le Abauj határin végig a Tárca és Hernád hajjai; miként csak az illy bizalom és szeretet teheti a népet és fejedelmet nagyokká 's kérte a magas vendéget, hogy vezesse e népet, a pártok surlódásai között hányatottat, a boldogság és nagyság felé, vezesse hadban és békében 's ennek jutalma egykor áldása leend. — És midőn ezen szavak után illyforma válaszra nyíltak meg a fenséges főherczeg ajkai, az erős önállóság és férfias erélyesség legelevenítőbb hangján: „Uram! ezen szíves fogadtatás, mellyre itten találtam, azon szíves érzés, mellyet olly melegen tolnácsoltatni hallottam, ismét meggyőztek engem arról, hogy édes hazámban hazámiai közé érkezem. En a legszivesebb készséggel fogok igyekezni a haza fölvirágzásán 's legszentebb köteleességemül tartandom atyám nyomdokit követni, — önöket csak arra kérem, hogy segítsenek engem mindenben mindnyájan — isten önökkel.“ — Ezen szavak után mondom a lelki megelégtetés örömkönyveivel együtt törték ki a jelen voltak éljen kiáltásai. — Estve az egész város fényesen ki volt világítva, különösen a megye, város, katonanövendékek és apácák 's több magányosnak házai. A számos fölirat közt leginkább érdemel említést S-i orvostanár házán volt, hol a főherczeg mellképe alatt egyszerűen állott ezen verszet:

Add szíved a népnek 's a nép neked adja szerelmét

Ó többet nem ohajt, többeket adni se tud.

A sétány egészen angol kerté alakított 's közepén egy két ölnyi magasra szökőkút és egy nagyszerű diadalpau készített, az egész ujjalag körülkorlátoztatott és e korlát tömördek lámpával kivilágított, a bejárásoknál lámpákkal megrakott nagyszerű kupok állottak, a tánczteremből pedig két nagyszerű 's posztóval bevont lépcsőzet vezetett a sétányra szinte kivilágítva. Ezen estve négyse-rezett beléptidj mellett a szegények intézete fölsegállésére egy hangversennyel öszszekötött színtáncz rendeztetett, hol meglehetősen untatva volt mind a zongorázat mind a tánczcelat mindenki. Ennek multával a kivilágítást a főherczeg is megszemlélté a nemesi banderisták kíséretében, kik a magas vendégnek ittmulatásaideje alatt mind szállásán mind azon kívül rendes testőri szolgálatot tettek hatonként K — k táblabíró vezérlete alatt. — Vasárnap (sept. 5kén) a főherczeg 8 órakor istennek áldozott a gyönyörű székesegyházban, 's ezután a külmegyék, városok és más hatóságok tisztelgésit fogadák; délben Kassa város 460 hivott és nem hivott vendég számára adott lakomát, mellyet a fens. herczeg is megtisztelt jelenlétével. Volt itt számos felköszöntés, pohár emeltetett a főherczeg mint országunk jövőndő nádora egészségeért. A magas vendég viszont köszönetét nyilvánítá szíves fogadtatásáért. Ez nap estve Egressy és Lendvayné két vig darabban vendégszerepeltek a fölemelt díj ellenére is számosan begyűlt közönség előtt, mellynek azonban a főherczeg láthatása iránti reménye nem a színházban, de az ennek multával kezdődött tánczvigalomban teljesült — volna, ha az eső a kíváncsi nép ezrei szeméi elől el nem vonta volna a magas vendéget. Szerfölött sajnálhatni, hogy a szakadó zápor miatt a szépen rendezett sétány ez alkalommal nem használtathott. Ez estvén szinte fényes világítás volt. Hétfőn első alispánunk vezérlése alatti küldöttség és 17 nemes banderista kísérték el a főherczegét a zemplén-megyei határig, hol már a tisztelt megye küldöttei várták vendégüket. — Csakugyan a hires dargói uton távozott el tőlünk a fensége de azért bizony nem hallottunk mi a rosz utért semmi olylyast, mit a zempléni levelezőtárs jóslott, mert a fensége méltányos és igazságos, 's meghallgatá a mi okainkat is. — Egy héttel ez előtt 12, mondá: tizenkét ezer ember erejével készítettett Kassától Kelecsenyig nyakrafőre egy új 3 mérföldnyi vonal, mellynek föl nem építettéseért olly sok nagy ur Zemplén megyével együtt már annyiszor tett szót megyénk ellen, és a rögtönzött munkát, az annyi ezernyi erőt a szakadatlan esőzés haszonvehetlenné tette, mert csak oldalutakon lehetett a magas vendégnek a kész utig elhatolnia déli 12 órára. Furcsa, hogy azon vonal baráti önzés miatt vádolják megyénket, mintha mi azért nem akarnók elkészíteni azon utat, nehogy biztos életvásárunkat a zempléni concurrentia elrontsa; holott talán épen őket vezérli önérdék azon kívánságra, hogy gabonájoknak piacot leljenek. Azt azok nem akarják figyelembe venni, hogy Abaujnak a pesti, hegyaljai, tornai és szépesi 's több oldalut-

vonalt fentartani elég föladat, és hogy ezen munka 's még a Hernád és Tárca kicsapongásai minden erőnket képesek fölemészteni. Arrasem akarnak figyelmezní, hogy még azon vonalnak legfőlebb hat hegyi helységuik vehetné hasznát: az egész csereháti és szikszai járás a járhatlan utakkal ellátott hegyek közt sáros időben alig mozoghat, 's hogy e szerint előbb köteleességuinkben állana ezek számára is utat készíteni annyival inkább, mivel azon vonalban lakó nemesség is kötelezte magát azon utkésztítésre. Mert bizony uraim, míg birtokaránylag nem fizetünk 's utakat nem készitünk, addig menthető a partialis érdek; 's nem tulajdoníthatni vétkül egy megyének sem, ha inkább saját népe kényelmét kívánja hamarább létesíteni. Tétettek azonban utra némeltyek által ajánlatok is, de a mi pénz begyűlt, azon jó ut készült, egy két forint ajánlat 's meg nem tartott ígélet után még nem követelhetni azt, hogy a népet a megye egyik végéből a másikra kinszerítsük olly ezreket igénylő utcsinálásra, mellynek semmi hasznát nem veendő. Illy vonalak, ha országos érdekük — mint önk nevezni szeretik — közpénztárból készitendők, mellybe fizessünk mi előbb mindnyájan birtokaránylag, ne bujunk az önkéntes ajánlat semmiszerű vékony hálója alá. — Jelenleg két hétig a törvényfolyam 's törvényeszeink tartanak. October 4kén közgyűlés. — A követség iránti clubbuk már alakuló félben vannak; már volt egy ünnepély (a főherczeg fogadtatásakor) még egy pár ha lesz: kész a véleménytábor.

Rendes levelező.

KASSA szeptember 9én.*) Sept hó 4 és 5ke napjai örök fénypontokként ragyogandnak sz. kir. Kassa város évkönyveiben; mert e napokon vala szerencsés a nemes város Magyarország kir. helytartóját, egy felszázados érdemkoszoru örökzöld borostyánjai közt elhunyt nagy nádor dícső fiát, István főherczeg a fenségét, olly sok történeti emlékekkel gazdag és polgárainak a trón iránti ingatlan hűségében olly méltán büszke falai közt hódoló tisztelettel elfogadhatni, és két napi legkedvesb vendégeül üdvözölhetni. Leirhatlan azon lelkesedés, melly a szív leghőbb 's ószintébb vonzalmából fakadva e két öröm nap folytában minden emberi arcra az öröm és boldogság ihletteljes kifejezését varázslá, és Kassa város történeti multjából a legmagasztosb napok emlékeit viszszaidézni látszák. — Mi a részleteket illeti: a fenségét sept. 4kén délelőtt a megye határán Szikszón Abauj megye fényes küldöttsége Füzesérry Pál czimz. prépost jeles szónoklata mellett üdvözlé, honnan ő cs. kir fensége a megyei nemesek — köznemesek és mecenzőfi németek választékos öltönyű banderiumaitól kísérve ünnepélyes menetben közeledett a megye székvárosa felé; ezek és Bárca helység határán a városi küldöttség a polgármester szónoklata mellett, és polgári lovas banderium fogadák a fenségét, honnan a küldöttség abbeli kegyelmesen méltányolt kérelme következtében, hogy ősi szokás szerint a polgármest. és népszószólónak, mint az elfogadó város házi-gazdai képviselőinek engedtetnék meg a tiszteleti jog a fenségét a város falai közé vezetetni, — a polgármester és polgárok kocsija kezdvén a sort, az egész kiválólag fényes és az óslvagkorra olly élénken emlékeztető diszvonal, szakadatlan taraczkdurrogások közt megindult, és szünni nem akaró éljen zés e közt délutáni 4 óra után 10 perczcel a belvárosba megérkezett, hol is ő cs. kir. fenségét Forgách grófok palotája előtt a Kassán szállásoló Vilhelm gyalog serezed, a S. Patakról ez ünnepély fényének emelésére bejött Ferdinand huszár ezred, és polgári gyalog őrsereg diszborai által képezett nyílt oldalú négyzögben, számos bel és kül hatóság és testületek küldöttségei, azonkívül pedig felszámíthatlan néptömeg sűrű sorai várták, 's az érkező magas vendéget harsogó éljen kiáltásokkal fogadák, mellyek közé a taraczkok dörgései és a katonai hangászkar által zengett kedves dallamu ausztriai népdal szívemelő hangjai vegyültek; — néhány percznyi megállapodás után ő cs. kir. fensége a magas személyének láthatását forrón ohajtó népek is magát megmutatandó, az emlitettem banderiumok, polgári őrsereg, helyhatósági testület tagjai, és rendes serezedbeli katonaság kíséretében a város nagy utcáját ünnepélyes járdalutban megkerülé, minden lépten a legfensőbb fokra hágott lelkesedésű harsány éljenektől és süveg-emellessel tisztelgő néptömeg öröm-nyilatkozványaitól kísérve, sőt a diszmenet vonalába eső házszorok emeleti ablakai is

*) Világos kék kurta dolmány, király-eres nadrág 's fekete kis kalaptól álló ösztös egyenruhába öltözve.

*) Még egy érdekes rajzát közöljük a kassai fényes elfogadásának. Szerk.

lefüggő ékes szövegekkel díszítve, a szemnek festőleg megragadó látványt nyújtának. Ezután ő cs. kir. fensége a Forgách grófi — számára fényesen felkészített palotában megszállván ott a városi és megyei hatóságok újabb küldöttségei üdvözlő szónoklatát hallgató meg, és azokra, — e haza legdicsebb's legkegyesebb fiaként tiszta magyar hangzatu és szellemű lelkes hatályos szavakkal válaszolt; délutáni hatodfélkor ő cs. kir. fenségét kassai megyés püspök ő mlga 80 teritékű fényes ebéddel fogadta. — Estve a városi színházban ő cs. kir. fensége tiszteletére és a helybeli szegények házájára: „Panonia öröme“ című allegorikai néma ábrázolat*) és ballet adatott, megelőzve Kalkbrenner „Hangverseny“ által két zongorára; a balleten városunk néhány lelkes urhölgyei által zongorán eljátszott egypár jeles zenemű, és egy tánczfűzér rekeszté be. A színház fényesen volt kivilágítva. Az előadást ő cs. kir. fensége is kegyeskedett magas jelenlétével megfigyelni. Előadás után ő fensége a nagy utcát megkerülni s annak nagyszerű kivilágítását megtekinteni sziveskedett. Az egész város a két örömnapp estvéjén nagyszerű fénytengerben uszott, főleg a megye és város házai, főúrhely, fejezlapok laka, királyi nemes növendéki intézet háza, városi pap- és püspöklak s apácza-kolostor előtt nagyszerű állványok emelkedtek, melyek jelképes díszítvényei s állatszványai (transparentei) lámpazsuzsák szemevákító ragyogásban célszerűen választott tartalomdus feliratokat tüntetnek fel, például a város ház előtt többi közt ez vala olvasható: **sz. István törvényessége, sz. László vallássossága, Mátyás igazsága jellemezzék kormányodat.** A megyeház előtt többi közt ez: „nagy vendéget örömmel fogadó Abauj megyének hódolata“ aztán: „üdvözlégy díszcsillaga védje honunknak; hű Abauj buzgó tiszteletére tekint“ — és ismét: „örök áldás követi felejthetetlen atyád érdemeit; dicső atyádnak nagy fia! benned egy ország reménye alapszik, célaidat e hon boldogítására áldás kövesse; tündököljél sokáig a magyar ég láthatárán köz-örömnkre. — De főemléket érdemel a sétatér kivilágítása, mely valódi bájkerthé alakítva, nagyszerű szökőkútjával, diadalívvel, számos fénylobraival (pyramisai) a redoutterem erkélyére szolgáló díszes lépcsőzetével, citrom narancs és más növény s virág-csoportozatával élvteljes látványul szolgált. Sept. 5kén 8^{1/2} órakor a székes egyházban kassai püspök ő mlga által tartott isteni tiszteleten térden állva buzgó és példás ahítattal vón részt ő cs. kir. fensége, melynek végzetével lakába viszatérvén, az egyházi rend, tanítói kar és számos külhatóság és testületek küldöttségét fogadta el s a szónokok szívből fakadt s hódolatteljes előadására, szíveket nyerő nyájas, de erélyteljes szavakkal válaszolt, melyekben legmagasabb hazaszeretet és Magyarország jövődjére iránti hő részvét jellemző vonalokban tükrözött. Délután három órakor a város által 500 teritékű fényes ebéddel vendégeltetett meg a városi redoutteremben; hol miután a város főbírája által koronás királyunk ő fensége s a magas vendég hoszszu életeért és a dicsően uralkodó ház virágzásáért lelkes éjkenekben viszhangozó hármas áldomás mondatott, a magas vendég hoszszu életeért újra számos szónok által a haza reményeit hön és hiven tolmácsoló tartalomdus toastok hangzottak, melyek határt nem ismerő lelkesedés és szünni nem akaró éljen zajával fogadtattak. Mindezekre ő cs. k. fensége pohárt emelve méltóságteljes tiszta érczhangjával imogy válaszolt: „*uraim! fogadják szíves köszönetemet azon hatóságok és testületek, melyek ez alkalommal itt összejöhettek; fogadják különösen szíves köszönetemet az Abauj megye rendei, és szabad királyi Kassa város polgárai azon szíves lelkes elfogadásért, melyre itten találtam. Az uristen mindnyájunkat éltesse az ország javára. Éljenek*“ melyre a telőpontra hágott lelkesedés le nem irható tapsvihár, csattogó kardzörgés, és zengő éjkenekben tört ki. Estve a városi színházban Lendvayné és Egressy Gábor vendégszerelése mellett színi előadás, annak végével pedig a városi redoutteremben a város által fényes tánczvigalom adatott, mely utóbbi ő cs. kir. fensége is a szakadó eső daczára — magas jelenlétével díszesíteni és leereszkedő nyájas társalgásával éjjeli 12 óráig érdekesíteni kegyeskedett. Sept. 6kán reggeli 7 órakor ő cs. kir. fensége körutazását a szomszéd Zemplén felé tovább folytatandó — felejthetetlen emléket hagyva maga után a városunkból eltávozott. Isten éltesse őt, e haza első fiát Magyarország alkotványos reményei megtestesülésére. T—j V—e.

ZEMPLENBŐL, sept. 8. 1847. Ma reggel hat óra tájban fogadta keblébe szívünk lelkünk kedves vendégét cs. k. főherceg kir. helytartó Istvánt Pannónia gőzös, melylyen a főm. regézi Brezenheim Ferdinand hercegi pár, kiket mint a Rákóczy-vár örökös urait a nagy vendég

*) Erről körülményesebben szóland tudósítónk a jövő számban. Szerk.

beszállásával szerencsésített és több megyei nagyaink és hölgyeink és vizsabályozásban működő bizottság körében a Bodrog partját előzőlött roppant nép éljenzése és ágyudurrogások kíséretében Tokajig haladt, onnan tenge-lyen folytatandó körutját Berkesz és Nagy Lónya felé; ő fensége september 6án érkezvén megyénkbe egyik szállását Tőke-Terebesen Andrassy grófné megyénk és hazánk nagyreményű fia Gyula, Emanuel és Artúr boldog édes anyja fényes kastélyába, másikat még esti 8 óra tájban Patak várába tevé, hova nemcsak Zemplén, de több szomszéd megyéből is tömérdek magas és közrendű nép gyülekezték, nem csoda, ha illő fogadtatás, sőt szállás nélkül is maradtak igen sokan. Kettős volt a közönség keblében az ösztön Patakra sietni, egyik mert látni ohajtá azt, kit szíve forrón szeret, látni a nemzet elfelejthetlen nádor-édesatyjának méltó fiát; másik, mert a nagy Széchenyi István — ki nemcsak a Tisza rendetlen kanyarulatát járja be gőzöskön, hanem az ifju Bodrog szőke hullámin, melyek halászcsonlakok, szállfák és deszkaturajoknál egyebet nem hordának eddig hátukon, sept. 4én délutáni 2 órakor két Patak város keblében teremvén s Pannónia nemzeti lobogóji az ősi várt köszöntvén, ezen váratlan meglepetés híre sebes szárnyra kelt, és jöttek és toltak részt venni Patak szerencsejében. Mindnyájan azonban az ide gyültek nem részesülhettek a szerencsében, mert bár királyi helytartó ő fensége a bejövételkor és még az este a helybeli ezred zászlós tisztelgésénél, majd 7kén ebéd után a vár udvarát és utcáit betöltötte nép előlt, s mai indulásakor is láttatá magát, még is igen számosan szorítottak háttérbe ő fensége láthatásától, kik 7ke estéjére vártak, midőn a vár minden részeinek, a vár körül regényesen elterülő pompás kertnek, a két városnak s bodrogi nagy hidnak kivilágításánál sétát teendő vala ő fensége, ámde mielőtt a kivilágítás csak félen lehetett volna, sűrű és tartós eső, mennydörgés és égi világlítás verte szét a kertben megletelepült népet s egész éjten át esőzött, annyi ügyeket, annyi munka, melyben a főméltságu hercegi pár, az ezred tisztikara és városi előjáróság olly szívesen fáradoztanak, esővízbe fult. Méltóságosan tünt szembe mind a városbeli mind a régi várbeli torony, melyeken a világlítás már pompásan ragyogott, a városház, bodrogi nagyhid, anyaiskola szinte jó izléssel voltak kidíszesítve s a Bodrognak Kis-patak felőli széléin gyújtott tüzek darabig felfogák az ég sűrű harmatát, de végre a neki eredt zápor eloltá ezeket is.

Zemplén és Ung megyék fényes küldöttsége, a két városi előjáróság, oktatói kar, vizsabályozási testület és a zempléni izraelita közönség is tisztelgvén a magas vendég előtt s mindenike kedves és megható fogadtatásban részesülvén, számos vendéget a várban és városház terében hercegileg látta el a hercegi pár. Pannónia is tömérdek látogatót fogadott el, Isten éltesse a rajta érkezteket, a nép áldása kísérje a távozókat! ki nemzeti hűséget, ragaszkodást és bizodalmat látni és tapasztalni akar, nézze meg a magyart, tekintse arcát, s meg lesz győződve, miként azon a szív tiszta érzésének sugára tündöklék; a felséges uralkodó ház őszinte szeretetben, hű tiszteletben áll a hű magyar nép keblében s István főherceg a nemzet nádora! — J.

BERKESZ. 1847. september 9kén. Tisztelt szerkesztő ur! Megenged ön, ha a helyett hogy ez alkalommal Máramaros megye september hónap elején tartott évnegyedes közgyűlése eredményiről tudósítanám, csak azon örömrül és lelkesedéstről írok, minek tanuja valék e folyó hó 8kán. Megyénk, királyi helytartó István ő fensége üdvözlése végett kedvelt főispánunk Vay Ábrahám gróf ő nmlga vezérleése alatt egy küldöttséget nevezett ki, s a sors úgy akará, hogy Máramaros és Ugocsa megyék küldöttei Berkeszen lássák és üdvözlőjk ő fenségét. Mit a magyar szíves-ségtől és bökésüségétől csak várni lehetett, kedvelt házigazdánk mindent megtőn magas vendége illő fogadtatására, s ha nem irom is, képzelheti ön, hogy midőn egy magyar főurat a haza kedveltje meglátogat, ott szíveségnél s pazar bökésüégnél egyebet nem láthatni; nem is annak leírása célom, hanem ő fensége azon elragadó leereszkedésű és magyarszellemű társalkodása, melyet félnap itt léte alatt tanusított. — A hivatalos tisztelkedés után, mely alkalommal biztosítá a nemzetet arról, hogy erejét a haza felvirágzására szentelendi — következett őseink szokása szerint a nagy áldomás, hol mintegy 90 személylevén jelen uralkodó ő felségeért s annak helytartójaért lelkes pohárköszöntések történtek, sőt egy magyar szellemű ősz táblalábíró ő fenségét a jelenlevők nevében fölkérte: hogy gondoljai megosztására s Magyarországra boldogítására egy kedvelt nőt válasszon. Ebéd után a küldöttségek tagjaival elbájosló nyájassággal társalgott, mely alkalommal megleptek bennünket genialis nyilatkozatai, különösen jól esett hallanunk, hogy ő fensége a nemzet általános akaratát után kíván velünk egyesülni, mi biztos jele annak, hogy a nemzet tiszteletét csak annak java előmozdítása ál-

tal akarja kivívni; fölmutatá többek között azon jelen utazása alkalmával kapott kardot is — melyet Ulászló király ajándékozott a nagy Hunyadyknak és örültünk hogy azon kard annyi század után ismét a hazáért olly áldozni kész férfi birtokába jutott. Alig képzelhetni azon szünni nem akaró éljenzéseket, mik kebleinkből kikötörtek, — örömkönyeket láttunk ragyogni több tisztes férfi szemében ő fensége magyar szellemű s nyájas leereszkedésű nyilatkozataikor s jól esett hallanunk, hogy ha tévedésből a háziaszszonyok idegen nyelvre is találták változtatni a társalgási nyelvet, ő fensége csak magyarul felelt s ez által tanusítá, hogy nyelvünk a legmagasb körökben is kedvelt, szóval felejtethetetlen leend előttünk e nap s kebleinkben örökké élni fog István ő fensége iránti határtalan tisztelet. — Szöllősi Balázs.

DEBRECZEN sept. 12kén. Elmondhatni: hogy Debreczen kikelt szokott képéből és phlegmájából, István főhg ő fens. fogadása végett és szinte tultett magán. Szokatlanul nagyban folytak a készülétek, mert hisz a nagy Debreczen még nem látott soha magy a r főhercege! — Folyó hó 11én délmúltával tarezczok dörgése, melyek a határtól a városig valának egymáshoz bizonyos távolságra telegraphul felállítva, hangosan hirdették: hogy mely perczben ért a főherceg a város határába. Ott városi küldöttség fogadta őt, melynek s néhány banderiumi tisztnek kíséretében a város felé indult. — Városon kívül a Csérje nevű erdőségből a fényes városi banderium lovaglott ő fensége kocsija előtt. Város alatt a városnak az Ohatról behajtott szilaj ménesét szemlélte meg. A városba délutáni 4 órakor ért egy zöld galyakból „Isten hozott“ — homlokirattal emelt győzelmi kapun által s a minden háznál zászlókkal ékesített czeglédi utcán hozták fel a roppant néptömeg tomboló örömrivalgái közt. Czeglédi utca elején ujjolag díszes diadalkapu emelkedett fölébe és ez alatt, s az utvonalok felállított czéhek közt haladt fel a főhg szállására a városházhoz, melynek kapujánál a főbírótól fogadtatott. — Mintegy félóra pihenés után fogadta el a küldöttségeket. Legelőször is a város népes küldöttségét; ezután Zabolcs megyét, Hajdu kerületét, superintendentiaét, sat. — Zabolcs megye érzelmit a főjegyző tolmácsolat azon szilárd férfias és őszinte szeretetben dús magyar hangulattal, — hűséges ragaszkodással, s vendégszerető tárt kebliséggel, mely a mindig egyiránt derék Zabolcs megye rendeinél kitűnő sajátja. Elmondá: e megye mennyire o-najtott volna a főherceget ön keblében tisztelhetni, — elmondá, hogy a rendek milly érzelmekeket táplálnak iránta, s elmondá, hogy mi a megyének politikai hite és polgári vallása és hogy mire kéri ő fns.gét mint leendő nádorukat. A kir. helytartó szeretetteljesen válaszolt s biztosítá a megyét, hogy legelső alkalommal meglátogatandja. — A superintendens érzelmit ennek kimondhatlan szelidségű főpásztorra tárt fel, a neki olly kibeszélhetlenül jól álló sajtóságot tapintatossággal, — s pásztori benső gyöngédséggel kérte ő fens. kegyes hajlamát az őszes hazai protestantizmusra nézve. — Küldöttségek elfogadása után a nagyszerű ebéd következett a városház nagy terében. Asztaltól felállva 10 óra tájban a tündéres fényben uszó város utcáji megtekintésére indult ő fensége a városi banderium tiszteitől környezve. Az utcákon néptenger áradott, mely ő fensége kocsiját körülhullámozva fogta körbe és szakadatlan lelkesedéssel éljenzé a magas és folyton igen vidám látogatót. A nagy-piacutca fényözönben üszött. A collegium kettős homlokzata, — a nagy-templom — Beckné házerkélye, vargai- és csizmadia-szinek végei mint chinai tornyok, a városház, — casino, kis templom a haza nemtőjével, Richl ház, — tetején a lámpákól rakott felirattal — „boldogítsd e hont“ — kath. templom, polgári casino fényesen ragyogtak a tűzvonaloctól. Czeglédutca elején a győzelmi-kapu, és a polgári casino előtt a magas obelisk's tűzvonalai világlítottak. Ő fens. mind ezen pontokat, általános örömtől körülfarsogva tekinté meg.

Másnap reggel kilencedfélkor katonamisére kocsi-zott ő fensége, innen pedig előbb a collegiumba, lüvészkertbe és a reformatusok nagy templomába, — s végre szállására, hol utazó kocsijára ülvén a salétromfőzőbe rándult még ki; s innen viszatérvén a városba, a váradi utcán át, melynek végén hasonlókép győzelmi kapu emelkedett ez egyszerű felirattal, „isten veled“ — bucsut vett e nagy magyar várostól, melyről azt nyilványítá, hogy ez mégsem olly sáros, mint a millyennek híresztelték. — Míáldással és minden jót várva bucsátók igaz magyar szellemű főhercegeinket további körutjára azon biztos hiedelemben, hogy jó emléket vitt rólunk magával. r. l.

BUDAPESTI NAPLO.

Hétfőn egy dereglye fordult föl a Dunán, emberek, lovak voltak a dereglyében, azonban egyedre járultokkal a partiaknak mind megszabadítottának. Természetesen a rendőrségnek itt nyoma sincs, mert azon egypár hajdu a gyümölcsös hajókat lesi, s naphosszant jobbadán gyümölcsöt kóstolgat, azt pedig senki sem kívánhatja, hogy két három

harapá...
mölcs...
ember...
elegen...
Eg...
fölkül...
lyaudva...
conduc...
a háge...
a möz...
a lema...
tyó h...
még s...
A...
bek nev...
idejét...
deköz...
nek. Sa...
mind a...
nak eleg...
hogya...
dig a sz...
akkal...
fogat...
A...
esztend...
hoszszu...
nára g...
összszek...
kadály...
kerül, u...
is nyitva...
zét utj...
a mező...
történt...
A...
ken mo...
józási...
munká...
Na...
drágasá...
ránybar...
napos s...
marad...
ni fog...
delmez...
— mind...
bár ha...
juk s m...
re veszs...
jelentj...
vasut-v...
csen) s...
s mivel...
Abauj...
lezett...
vasut-l...
son, haz...
hogy De...
inkább...
nőkök...
szint kik...
legkivár...
yereny...
önkár...
testvér...
got is...
Ez...
jelentés...
kony ir...
előkész...
kötött...
gyűlés...
fölkép...
működ...
nyosan...
pesti elő...
tek; min...
miután...
kezdő sz...
sőt tán...
szinesz...
az érte...
do jöve...
ra akart...
pésk n...
hagy...
tember...
választ...
Ez...
kk küzd...
len is...
több er...
haszonn...
Ne...
azon ne...
levelét...
véginé...
P...
madnap...
tatkoz...
mint ink...
sitások...
*) E...

harapásra biztos itéletet hozhasson, vajon éretlen é a gyümölcs? így nem is csoda, ha a vízi rendőrségre nem kerül ember. Mentő esolnak ugyan nincs azon okból, mert egy nem elegendő, több pedig sok pénzbe kerül —

Egy szomszédmegei embereknek szokások kocsiira fölülése előtt az elmaradottaknak futtyenteni, a váci vaspályaudvaron elkészvén egy nőgrádi paraszt esengve kérte a conductort, hoecátaná őt föl, ha már be nem fér, legalább a hágsóra; de kérelme nem teljesített. Vonat-elindulásakor a mozdony nagyot futtyentvén, azt gondolá, hogy őt híják, s a lemaradt paraszt megvetőleg kiálta utána: de hisz futtyölhetsz, mert ha még úgy futtyölsz is, mégsem megyek el!

A dunai gőzhajózási társulat pesti igazgatóságát többek nevében kérjük, a két főváros közt járó hajók indulás-idejét szíveskedjék úgy intézni, hogy a szolnoki vasutra szándékozó budaiak a hid reggeli megnyitása miatt el ne készenek. Saját haszna is forogván fen a társulatnak, egyszermind a közönség iránt nagy figyelmet tanúsítva, ha el kívánának elegendő lenne. Ezuttal kérjük az „Ungar” szerkesztőségét, hogy fordítsa le híven e kérésünket, mert fájdalom! mindig a szomszéd aszszonyt kell megkérnünk, ha bizonyos tarrakkal négy szem közt akarunk beszélni. Megírjuk, lesz é fogadjátja? —

A balatoni gőzhajózás nevezetes lépéseket leendő jövő esztendőben, vagy tán valamivel későbbben is, de nagyon hosszúra mégsem nyúlik az idő, midőn Keszthelyről a Dunára gőzhajó járandó Hirszerint Murának a Balatonnal leendő összeköttetését is nagyon tervezgetik, s több legyőzhető akadály közt van egy hegnyek átmészétele is, de ha ez sikerül, úgy Gréczből a Balatonon át Konstantinápolyig vízen is nyitva álland az ut — A síó-foki malom barátságos egyezés útján már meg van váltva, s így nem kétkelhetünk, hogy a mező-komáromi és ozrai malom átvételére is már megtörtént az alku vagy rövid időn megtörténendik.

„Az első magyar dunagőzhajózási-társulat” is élénken mozog, s rövid időn versenyre lépend a mostani gőzhajózási-társulattal. Nem sokára többet mondhatunk e társulat munkálatiról.

Naprólnapra több a panasz a szolnoki vasutvonalon drágaság miatt, — annyi igaz, hogy a vitélber épen nincs arányban a váci vonalon dívatozó árszabállyal. A 13mad napos szállítványi jövedelemből itélve legalább, ha ez így marad, sőt mint erősen hisszük még tetemesbben szaporodni fog, az egész birodalomnak nehezen van aránylag jövedelmezőbb vasutja, mint a pest-szolnoki. De mind a személy — mind podgyászszállítási bért nyomasztónak állítják — ámbár ha tán a tengelyeni szállítás költségével összehasonlítjuk s még az időnyereséget s fáradságkimélt is szemügyre veszszük, azt jutányosnak kell álltanunk. Azt is örömmel jelentjük, hogy a kecskeméti-szegedi és szeged-temesvári vasut-vállalkozók egyesülni szándékoznak egymással (bölcsen!) s e végre f. sept. 26kát tüzték ki értekezési napul, s mivel Eger, Miskolcz, s Felső-Magyarország (Zemplény, Abauj, Torna, Sáros, Szepes egész Galliciáig a beljők kezelt minden osztályu városokkal) versenyre buznagnak vasut-létesítésen — azaz a középponti vasuthoz csatlakozáson, hazánk közepén pedig Arad és Békés — igen kívánatos, hogy Debreczen is erőlyesen lépne föl már valahára annál inkább, mivel a középponti vasut-igazgatóság négy mérnököt küldött ki már az oda vezető legzelesterőbb vonal részint kikémelésére, részint fölmérésére; de a mi legfőbb s így legkivánatosabb, hogy mindezen vasutépítési vágyanak vagy versenynek megfelelő pénz erőre jussanak a nemzet s önkáruk nélkül, akkor aztán háló-kapcsukba fogják ölelni a testvér Erdélyt is Kolozsvártól egész Brassóig sőt Oláhországot is legalább Bukarestig.

Ezennel közöljük a budapesti műkedvelő-társaságnak jelentését. *) Ámbár a budapesti műkedvelő-társulat jótékony irányu s a színészi pályán fiatal tehetségeket képező, előkészítő működésével föl nem hagyni elhatározá, sőt bár kitűzött céljának minél inkább elérése végett jövő országgyűlés alatt Pozsonyban még nagyobb erővel s gyakrabban föllépni szándékozik; mindazáltal szükségének tartja eddigi működése anyagi eredményéről a közönség előtt nyilvánosan számolni. Levonván a tetemes költségeket a budapesti előadások összesen 170 ft. 56 kr. e. p. jövedelmeztek; miről a társaság közgyűlése akkép rendelkezett, hogy, miután reméli, miké t. Bajza ur igazgatása alatt a fiatal kezdő színészek kiképzetésére több gond fog fordítani, sőt tán a conservatorlum részére ajánlott pénzekből külön színész-növelde is fog felállítani; — műkedvelő-társaságunk az érintett 170 ft. 56 kr. e. p. s eddigi kamatát egyéb leendő jövedelmeivel együtt, csupán csak e cél előmozdítására akarja szentelni, s mindaddig, míg ez ügyben komoly lépések nem tételnek, pénzüszszegét a takarékpénztárban hagyni s tovább is gyümölcsöztetni elhatározá. Pest, szeptember 13. 1847. A budapesti műkedvelő-társulat igazg. választványa. (Beküldetett.)

Ezért csak köszönetet szavazhatunk a derék ifjaknak, kik küzdve az előítéletek, de küzdve egyesek fltmálásai ellen is, esziggedetlenül működének; adjon isten nekik még több erőt, hogy az országgyűlés színhelyén annál nagyobb haszonnal működhessenek.

Nem hallgathatjuk el néhány k. táblai bites jegyzőnek azon nemes tettét, hogy egy szegény társuknak ügyvédi oklevélét kiváltották, miután amaz betegeskedése miatt majd véginségre jutott. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁG.

PESTMEGYE. (Az utasítások folytatása) A harmadnap gyűlésben az utasítások némelly pontjai élénk vitatkozást támasztának nem annyira párt-elvi szempontból, mint inkább ugyanazon elvűek közti kölesönös felvilágosítások okáért. — A választvány előbbi számunk-

ban érintett érdekegyesítési magas cél eléréshez vezető negyedik eszközül az urbéri viszonyok megszüntetését eszközölő örökváltást emlité, melyre nézve az eddig fenálló engedőleges törvényt oda kívánja módosítani, hogy az illy örökös szerződések országos közbejárulásával a nemzetnek vétesseken foganatha, minthogy a nemesség elfogadván a közadózás elvét s ezen szükséges terhet önként magára vállalván, ez által megszűnik azon ovadék (cautela) szükségé, miszerint az urbéri föld tevén csupán az adózás alapját, ennek irányában különös félnkséggel szükség eljárni. Most már ezen örökváltás hasznát lehetetlen mind az urbéreseknél mind magának a földbirtokos nemességnek át nem látnia s hogy ennél fogva lehetetlen annak minél hamarabb léthehozására minden hatalmában álló módot s eszközt nem használnia; e tekintetből a legközelebb összeüelendő törvényhozásnak egyik fő teendője leendő az örökváltás létesítésmódjairól, s ezek könnyítéséről gondoskodni; mely tényezők közt a választvány javaslata abban öszpontosul, miszerint a megváltás alapját ne a föld, hanem az ezután járó s törvényleg megszabott tartozások becsára tegye, mely becsüre nézve a választvány szükségének tartja azt mindig az illető helység világos befolyásával következő elvek nyomán eszközöltetni:

1) Az urbéri viszonyok megszüntetését eszközölő örökváltás alapját ne a jobbágytelkek tegyék, hanem azon szolgálatok s egyéb tartozások, mik ezen telek után az illető jobbágy által tételtek. 2) A választvány figyelembe vevén, miké az eddig közbejött megváltási gyakorlatban a házatlan zsellérek a megváltási teher alól többnyire felmentve találtatnak, úgy vélekedik, hogy ezen megváltási eljárásban mindazon szolgálak, melyek ősi szokásból kifolyólag csupán a személyt terhelik, s nincs hozzájuk csatolva semmi föld, vagy bármí ingatlan vagyoni haszonvétel, minő állapotban tapasztaltatnak lenni közönségesen a házatlan zsellérek — mint nem megváltási tárgyak jelöltesenek ki, vagy is a házatlan zsellérek, miután semmivel sem bírnak, mit megváltaniok kellene, magukat eddig tett szolgálataik alól megváltani nem kötelesek, e nélkül is szabadoknak jelentetvén ki a törvény által. 3) Többrendbeli avatott kimutatások de mindennapi tapasztalatból is világoslevén, miké a jobbágyok által végzett robot napszámok sem siker, sem eredmény tekintetében egyenvonalba nem állíthatók a pénzbeli napszámokkal, ezenfölül a természetvényi kiszolgáltatások sem adják azon hasznot, mi igérkezik a megváltási rendszerből: emélfogva javasolja; miszerint a jobbágyi telkek és zsellérházak megváltandó tartozási becsalapjául csupán azon haszon vétessek, melyet azok az illető földesurnak hajtának. És végre 4) e működés közben figyelembe veendő azon nem kis jelentékű körülmény is, miszerint ez által a földesur könnyű és jutányos módon sok kellemetlenség, károsodás és költségeskedéstől meg fog menekülni.

Ez elvek szerint intézendő megváltási eljárás pedig hogy hamarabb vezetend célhoz, mint az eddig tapasztalt engedőleges törvény szerint, azt a választvány már csak azon egyszerű okból is reméli, mivel a nemesség elvállalván a közadózás terhét, ez által a köznépen nem kis mértékben leendő segítve, hogy saját gazdasági állapotának okserürendezése s életmódjának biztosítása által magát melőbb azon állásba tehesse, melyet a haza jólléte föltételez. Az eddig elsoroltakat a rr. egyhangulag fogadták s követeiknek utasításul adandják; azonban élénk vitatkozást támasztott a javaslat azon része, melyben a megváltás lehetősége az által eszközölhetőnek mondatik ki, ha t. i. a jobbágy földdel váltandja meg magát, vagyis ha telkéből anyyi, mennyi a tartozások becsarával fölé, a földesur számára természetben váltási értékül kihasítatik, s ezt a választvány minden ovakodás vagy tartózkodás nélkül már csak azért is létesíthetőnek véli, minthogy ezentul minden természetű föld alapját tevén a közadónak, az által az urbéri föld nem fog ez alól elvonathatni.

Ezen javaslat ellen először T. D. gr. emelt szót, ki a földdeli megváltást csak azért sem pártolhatja, mert ez által míg egy részről sok föld halmozódna egy kézbe, s ez — miként gazdasági életünkben nyert tapasztalatok bizonyítják — az illetőknek odáig soha sem terjedhető erejök-nél fogva illetőleg nem mivelletvén, kiváltké a státust károsítja és szegényíti, de másrésztől azért sem pártolhatja, mert általa a köznép érdeke csakugyan kevésse volna eszközölve, minthogy az adózó közönség most is olly csekély birtokkal van ellátva, hogy annak gyümölcséből letisztázván letisztázandóit, legnagyobb nélkülölözések s nyomornak tételük ki egész családostul, szó sem lehet pedig a gazdasági gyarapodás s más illyesmíró, mit a reformerek számításukban kitűzték; ezenfölül teljesen igaz, hogy a folyópénz becsé napról napra esökken, a földbirtoké pedig ugyanazon arányban növekszik, e körülményt a jobbágy, ki kihasítandó birtokának értékét most sem fogja föl, jövőre pedig nem igen képes gondolkodni és számítani, — ha

elmellőzi, s földben teszi magát mentté az uri tartozások és függéstől, szabadá ugyan lesz, de nagyobb anyagi vesztéség, mint morális nyereséggel; végre — sok egyéb a dolog érdekébe igen oda illő ok közt a ns gr. megemléte még azt is, miként az illy megváltást lehetleníti a már több helységben bevégzett tagosítás.

Ez ellen a javaslatot pártolók részről feleletül adatott, miként a földdeli megváltás nem kényszerítőleg javasoltatik, lehetvén azt pénzben is megtenni. Ezen javaslat csak előkészítését tárgyazza a nagy műnek, melynek következtéseig nyitva áll a szabad egyezkedési tér, mit mindenki tetszése szerint használhat; ezt tapasztalhatni más mivel statusokban is, hol ezen operatio törvényhozási tárgy volt már. Hogy azonban a megváltási módok közt a földdeli megváltás is javasoltatik, erre a választványt némelly tapasztalati nézetek bírták; ugyanis a papság vonakodik az örökváltást megengedő törvényt használni, mert ez által javai egy része ingósággá tételnek, holott a földdeli megváltás a jószág természetén nem változtatna; de tovább a pénzbeli megváltás tetemes öszszegét kívánna, mit hazánk adózó népe alig bírna rázkodás nélkül kiteremteni; számítás szerint 235 ezer egész telek levén Magyarország határi közt megváltandó, ezekért csak 400 pfrtot véve is egy telekre, a megváltási öszszeg megközelíti a száz milliót; mely a 10-két képezi, minek kamatja fejében esztendőnként 5—6 millió pengő forint lenne fizetendő; ennyit tenne ugyan a nemesség által átvállalt s a jobbágyok válláról levett adó mennyiség is, de azért koránsem olly könnyítés, hogy mellette a főnebb ajánlott földdeli váltást javasolni fölösleg lenne, mert ez által megtörténhetné, hogy a főnebb irt száz millióból néhány millió lerovatnék, mihez pedig a választvány körülményink közt annyiszor nyulna, mennyiszor csak alkalom nyílnék s ha például ez által a főnebbi mennyiség 70-re szállíthatatnék, ez által is a dolog oeconomica létesítése igen könnyíttetnék. Azon ellenvetésre pedig, miszerint a földdeli megváltás a commassált helységekben nem is eszközölhető, megjegyztetett, miszerint épen azért is létesíthető minden tagosított helyen, mivel váltásalapul nem a rendezett vagy rendezetlen telek, hanem az ezen telek utáni tartozások vétettek föl.

Ezen szerkezeti védelem ellen Ny. P. másod alispán, T. S. gr. b. E. J. s több jeles szónok előterjeszték, miké az általják ugyan a szerkezetet körülöngő akaratot, miszerint a választvány kényszerítő megváltást akar országos munkalat közbejöttével, míg azonban ennek határideje elérkeznék, az engedőleges törvényt használni akarja a földdeli megváltásra is; azonban erre szükség nincs, mivel a kényszerítő törvény kimondásával megszünt ennek hatása, mindenki inkább az országos közbejárulásra várakozván. Egyébiránt ez előleges törvényt ide használni nem is célszerű, mivel Mária Theresia óta a jobbágyok igen elszaporodtak, de az akkor kezeikre bizott földbirtok minden adalék nélkül ugyanazon maradt, ha tehát most még ezt is tizedeltetni akarja, könnyen felszámíthatja remanentiáját; azután hiba volt az már az 1836ki országgyűléstől, hogy a jobbágyi birtokviszonyok rendezésére nem jelölte ki a szempontot; ez által nem kis módot nyújtott a proletariussok száma nagyobb elszaporodására; azért nem annyira az engedőleges törvényben, mint inkább abban látnak a nép érdekeire némi segélyt: ha földje megváltásának eszközölésül számára olesó kölesön nyíttatják, hogy így ne kényszerüljön uszorások körmei közé jutni stb.

Még többen is hallaták szavakat részint a szerkezet mellett, részint ellene, elnök ó nagysága is a szónyegen forgó tárgyra nézve, minthogy az az egyenlőség hiánya miatt nem mindenütt alkalmazható, a javaslat szerkezetét nem pártolókka nyilatkozott; mivel azonban a többség azt meghagyatni akarja, ezt határozásképen kijelenti. K. L. tb. mint a javaslatkészítő választvány egyik buzgó tagja elvtársinak aggodalmát megnyugtanni akarván, a többség által pártolt szerkezetet mégis oda ajánlá módosítani, miszerint abból hagyassék ki azon tétel, melyben a váltásul kihasítandó urbéri föld maximuma foglaltatik. (Folyt.)

ZALAMEGYEI KÖZGYÜLÉS. Zala-Egerszeg, aug. 30án főispáni helyettes ó mlga szokás szerint, a megye belállapotát illető első alispáni jelentéssel nyitá meg a jelen évnegyedes közgyűlést. E jelentés folytán kiderült, hogy a közbátorlét, ittott apróbb rablási merényleteket kivéve, általányosan megnyugtató. Sajnosb érzettel érték a megye rendei a főorvosi jelentésből azon aggályteljes helyzetét a lövői járás tót ajku lakosinak, miszerint ók, igen szük telkekkel, de ezélszerűen lakházakkal is bírván, lakzóbaikat többnyire konyha-ól- és istálól is használván, az ártalmas kigözölgés-okozta betegségeknek folyton kitételtek, miért is, a köztük általányosan uralgó hagyomány évenként többen áldozatul esnek. E nyavalya némileg megakadályozására, az illető járásbeli főszolgabíró oda utasított, miszerint a lakosokat egészségi tekintetből célszerűbb lakházak építésére bírn minden lehető móddal

*) kéretnek a többi lap. t. szerkesztőségei e cikk átvételére.

lefűgő ékes szónokokkal díszítve, a szemnek festőileg megragadó látványt nyújtának. Ezután ő cs. kir. fensége a Forgách grófi — számára fényesen felkészített palotában megszállván ott a városi és megyei hatóságok újabb küldöttségei üdvözlő szónoklatát hallgatá meg, és azokra, — e' haza legdicsebb's legkegyesebb fiaként tiszta magyar hangzatu és szellemű lelkes hatályos szavakkal válaszolt; délutáni hatodfélkor ő cs. kir. fenségét kassai megyés püspök ő mlga 80 terítékű fényes ebéddel fogadta. — Estve a' városi színházban ő cs. kir. fensége tiszteletére és a' helybeli szegények háza javára: „Panonia öröme“ czimű allegorikai néma ábrázolat*) és ballet adatott, megelőzve Kalkbrenner „Hangverseny“ által két zongorára; a' balleten városunk néhány lelkesb urhölgyei által zongorán eljátszott egypár jelesb zenemű, és egy tánczfűzér rekeszté be. A' színház fényesen volt kivilágítva. Az előadást ő cs. kir. fensége is kegyeskedett magas jelenlétével megtisztelni. Előadás után ő fensége a' nagy utcát megkerülni s annak nagyszerű kivilágítását megtekinteni sziveskedett. Az egész város a' két örömnapp estvéjén nagyszerű fénytengerben uszott, főleg a' megye és város házai, főörhely, fejrappok laka, királyi nemes növendéki intézet háza, városi pap- és püspöklak s apácza-kolostor előtt nagyszerű állványok emelkedtek, mellyek jelképes díszítvényei s állatszványai (transparentei) lámpaezrek szemvakító ragyogásiban czélszerűen választott tartalomdus feliratokat tüntetnének fel, például a' városház előtt többi közt ez vala olvasható: **sz. István törvényessége, sz. László vallássossága, Mátyás igazsága jellemezzék kormányodat.** A' megyeház előtt többi közt ez: „nagy vendéget örömmel fogadó Abauj megyének hódolata“ aztán: „üdvözlely diszcsillaga védje honunknak; hű Abauj buzgó tiszteletére tekint“ — és ismét: „örök áldás követi felejtethetlen atyád érdemeit; dicső atyádnak nagy fia! benned egy ország reménye alapszik, czélaidat e' hon boldogítására áldás kövesse; tündököljél sokáig a' magyar ég láthatárán közörömünkre. — De főemlést érdemel a' sétatér kivilágítása, melly valódi bájkerített alakítva, nagyszerű szökőkútjával, diadalívvel, számos fénylobraival (pyramisaival) a' redouterem erkélyére szolgáló diszes lépcsőzetével, czitrom narancs és más növény s virág-csoportozatával élvteljes látványul szolgált. Sept. 5kén 8¹/₂ óraker a' székes egyházban kassai püspök ő mlga által tartott isteni tiszteleten térdén állva buzgó és példás ahitattal vón részt ő cs. kir. fensége, mellynek végzetével lakába viszatérvén, az egyházi rend, tanítói kar és számos külhatóság és testületek küldöttségét fogadta el s a' szónokok szívből fakadt s hódolatteljes előadására, sziveket nyerő nyájás, de erélyteljes szavakkal válaszolt, mellyekben legmagasztosb hazaszeretet és Magyarország jövődjére iránti hó részvét jellemző vonalmakban tükrözött. Délután három óraker a' város által 500 terítékű fényes ebéddel vendégeltetett meg a' városi redouteremben; hol miután a' város főbirája által koronás királyunk ő fensége s a' magas vendég hoszsu életeért és a' dicsően uralkodó ház virágzásaért lelkes éljenekben viszhangozó hármas áldomás mondatott, a' magas vendég hoszsu életeért ujra számos szónok által a' haza reményeit hón és hiven tolmácsoló tartalomdus toastok hangzottak, mellyek határt nem ismerő lelkesedés és szünni nem akaró éljen zajával fogadtattak. Mindezekre ő cs. k. fensége pohárt emelve méltóságteljes tiszta érczhangjával imigy válaszolt: „*uraim! fogadják szíves köszönetemet azon hatóságok és testületek, mellyek ez alkalommal itt összejűlékeztek; fogadják különösen szíves köszönetemet az Abauj megye rendei, és szabad királyi kassaváros polgárai azon szíves lelkes elfogadásért, mellyre itten találtam. A' z uristen mindnyájunkat éltesse az ország javára. Éljenek*“ mellyre a' tetőpontra hágott lelkesedés le nem irható tapsvihar, csattogó kardzörgés, és zengő éljenekben tört ki. Estve a' városi színházban Lendvayné és Egressy Gábor vendégszereplése mellett szini előadás, annak végével pedig a' városi redouteremben a' város által fényes tánczvigalom adatott, melly utóbbi ő cs. kir. fensége is a' szakadó eső daczára — magas jelenlétével diszesíteni és leereszkedő nyájás társalgásával éjjeli 12 óráig érdekesíteni kegyeskedett. Sept. 6kán reggeli 7 óraker ő cs. kir. fensége körutazását a' szomszéd Zemplén felé tovább folytatandó — felejtethetlen emléket hagyva maga után a' városunkból eltávozott. Isten éltesse őt, e' haza első fiát Magyarország alkotványos reményei megtestesülésére. T—j V—e.

ZEMPLENBŐL, sept. 8. 1847. Ma reggel hat óra tájban fogadta keblébe szívünk lelkünk kedves vendégét cs. k. főherczeg kir. helytartó István Pannónia gőzös, mellyen a' főm. regézi Brezenheim Ferdinand herczegi pár, kiket mint a' Rákóczy-vár örökös urait a' nagy vendég

*) Erről körülményesebben szólnd tudósítók a' jövő számban. Szerk.

beszállásával szerencsésített és több megyei nagyaink és hölgyeink és vizsabályozásban működő bizottság körében a' Bodrog partját előzőnlött roppant nép éljenzése és álygydurrogások kíséretében Tokajig haladt, onnan tengerlyen folytatandó körútját Berkesz és NagyLónya felé; ő fensége september 6án érkezvén megyénkbe egyik szállását Töke-Terebesen Andrassy grófné megyénk és hazánk nagyreményű fia Gyula, Emanuel és Artúr boldog édes anyja fényes kastélyába, másikat még esti 8 óra tájban Patak várába tevő, hova nemesak Zemplén, de több szomszéd megyéből is tömérdek magas és közrendű nép gyűlekeztvén, nem csoda, ha illő fogadtatás, sőt szállás nélkül is maradtak igen sokan. Kettős volt a' közönség keblében az ösztön Patakra sietni, egyik mert látni ohajtá azt, kit szíve forrón szeret, látni a' nemzet ellejtethetlen nádor-édesatyjának méltó fiát; másik, mert a' nagy Széchenyi István—ki nemesak a' Tisza rendetlen kanyarulatit járja be gőzösn, hanem az ifju Bodrog szöke hullámin, mellyek halászesolnakok, szűlfák és deszkatajtoknál egyebet nem hordának eddig hátukon, sept. 4én délutáni 2 óraker két Patak város keblében teremvén s Pannónia nemzeti lobogóját az ősi várt köszöntvén, ezen váratlan meglepetés híre sebes szárnyra kelt, és jöttek és toltak részt venni Patak szerencséjében. Mindnyájan azonban az ide gyűltek nem részesülhettek a' szerencsében, mert bár királyi helytartó ő fensége a' bejűvetelkor és még az este a' helybeli ezred zászlós tisztelgésénél, majd 7kén ebéd után a' vár udvarát és utcáit betöltötte nép előtt, s mai indulásakor is láttatá magát, még is igen számosan szorították háttérbe ő fensége láthatásától, kik 7ke estjére vártak, midőn a' vár minlen részeinek, a' vár körül regényesen elterülő pompás kertnek, a' két városnak s bodrogi nagy hidnak kivilágításánál sétát teendő vala ő fensége, ánde mielőtt a' kivilágítás csak félen lehetett volna, sűrű és tartós eső, mennydörgés és égi világitás verte szét a' kertben megleteplűt népet s egész éjen át esőzvé, annyi ügyekezett, annyi munka, mellyben a' főm. lótságú herczegi pár, az ezred tisztikara és városi előjáróság olly szívesen fáradoztanak, esővizbe fult. Méltóságosan tünt szembe mind a' városbeli mind a' régi várbeli torony, mellyeken a' világitás már pompásan ragyogott, a' városház, bodrogi nagyhid, anyaiskola szinte jó izléssel voltak kidiszesítve s a' Bodrognak Kis-patak felőli szélein gyűjtött tüzek darabig felfogák az ég sűrű harmatát, de végre a' neki eredt zápor eloltá ezeket is.

Zemplén és Ung megyék fényes küldöttsége, a' két városi előjáróság, oktatói kar, vizsabályozási testület és a' zempléni izraelita közönség is tisztelgvén a' magas vendég előtt s mindenike kedves és megható fogadtatásban részesülvén, számos vendégit a' várbán és városház teremében herczegileg látta el a' herczegi pár. Pannónia is tömérdek látogatót fogadott el, Isten éltesse a' rajta érkezteket, a' nép áldása kísérv a' távozókat! ki nemzeti hűségget, ragaszkodást és bizodalmat látni és tapasztalni akar, nézze meg a' magyart, tekintse arczát, s meg lesz győződve, miként azon a' szív tiszta érzésinek sugára tündöklik; a' felséges uralkodó ház őszinte szeretetben, hó tiszteletben áll a' hű magyar nép keblében s István főherczeg a' nemzet nádora! — J.

BERKESZ. 1847. september 9kén. Tisztelt szerkesztő ur! Megenged ön, ha a' helyett hogy ez alkalommal Mármaros megye september hónap elején tartott évnegyedes közgyűlése eredvényiről tudósitanám, csak azon örömről és lelkesedésről írok, minek tanuja valék e' folyó hó 8kán. Megyénk, királyi helytartó István ő fensége üdvözle véreget kedvelt főispánunk Vay Ábrahám gróf ő nmlga vezérlése alatt egy küldöttséget nevezett ki, s a' sors úgy akará, hogy Mármaros és Ugocsamegyék küldöttei Berkeszen lássák és üdvözöljék ő fenségét. Mit a' magyar sziveségtől és bőkezűségtől csak várni lehetett, kedvelt házigazdánk mindent megtón magas vendége illő fogadtatására, s ha nem irom is, képzelheti ön, hogy midőn egy magyar fúrat a' haza kedveltje meglátogat, ott szíveségnél s pazar bőkezűségnél egyebet nem láthatni; nem is annak leírása czélom, hanem ő fensége azon elragadó leereszkedésű és magyarszellemlű társalkodása, mellyet felnap itt léte alatt tanusított. — A' hivatalos tisztelkedés után, melly alkalommal biztosítá a' nemzetet arról hogy erejét a' haza felvirágzására szentelendi — következett őseink szokása szerint a' nagy áldomás, hol mintegy 90 személy levén jelen uralkodó ő felségeért s annak helytartójaért lelkes pohárköszöntések történtek, sőt egy magyar szellemű ősz táblabíró ő fenségét a' jelenlevők nevében fölkeríte: hogy gondjai megosztására s Magyarország boldogítására egy kedvelt nőt válaszon. Ebéd után a' küldöttségek tagjaival elbájoló nyájassággal társalgott, melly alkalommal megleptek bennünket genialis nyilatkozatai, különösen jól esett hallanunk, hogy ő fensége a' nemzet általános akaratát kíván velünk egyesülni, mi biztos jele annak, hogy a' nemzet tiszteletét csak annak java előmozdítása ál-

tal akarja kivívni; fölmutatá többek között azon jelen utazása alkalmával kapott kardot is — mellyet Ulászló király ajándékozott a' nagy Hunyadyaknak és örültünk hogy azon kard annyi század után ismét a' hazáért olly áldozni kész férfi birtokába jutott. Alig képzelhetni azon szünni nem akaró éljenzéseket, mik kebleinkből kikitörtek, — örökönyeket láttunk ragyogni több tisztes férjfi szemeiben ő fensége magyar szellemű s nyájás leereszkedésű nyilatkozatikor s jól esett hallanunk, hogy ha tévedésből a' házaszszonyok idegen nyelvre is találták változtatni a' társalgási nyelvet, ő fensége csak magyarul felelt s ez által tanusítá, hogy nyelvünk a' legmagasb körökben is kedvelt, szóval felejtethetlen leend előttünk e' nap s kebleinkben örökké élni fog István ő fensége iránti határtalan tisztelet. —

Szóllósi Balázs.

DEBRECZEN sept. 12kén. Elmondhatni: hogy Debreczen kikelt szokott képéből és phlegmájából, István főhg ő fens. fogadása végett és szinte tultett magán. Szokatlanul nagyban folytak a' készülétek, mert hisz a' nagy Debreczen még nem látott soha m a g y a r f ő h e r c z e g e t! — Folyó hó 11kén délmultával taraczkok dörgése, mellyek a' határtól a' városig valának egymáshoz bizonyos távolságra telegraphul felállítva, hangosan hirdették: hogy melly perczben ért a' főherczeg a' város határába. Ott városi küldöttség fogadta őt, mellynek s néhány banderiumi tisztnek kíséretében a' város felé indult. — V á r o s o n kívül a' Cserejev nevű erdőségéből a' fényes városi banderium lovaglott ő fensége kocsija előtt. Város alatt a' városnak az Ohatról behajtott szilaj ménesét szemlélte meg. A' városba délutáni 4 óraker ért egy zöld galyakból „Isten hozott“ — homlokirattal emelt győzelmi kapun által s a' minden háznál zászlókkal ékesített czeglédi utcán hozták fel a' roppant néptömeg tomboló örömrivalgási közt. Czeglédi utca elején ujjolag diszes diadalokapu emelkedett fölébe és ez alatt, s az utvonalokul felállított czéhek közt haladt fel a' főhg szállására a' városházhoz, mellynek kapujánál a' főbirótól fogadtatott. — Mintegy félóra pihenés után fogadta el a' küldöttségeket. Legelőször is a' város népes küldöttségét; ezután Zabolcs megyét, Hajdu kerületét, superintendentiát, — sat. — Zabolcs megye érzelmit a' főjegyző tolmácsolta azon szilárd férfias és őszinte szeretetben dús magyar hangulattal, — hűséges ragaszkodással, s vendégszerető tárt keblűséggel, melly a' mindig egyiránt derék Zabolcs megye rendeneik kitűnő sajátja. Elmondá: e' megye mennyire onajította volna a' főherczeget ön keblében tisztelhetni, — elmondá, hogy a' rendek milly érzelmet táplálnak iránta, s elmondá, hogy mi a' megyének politikai hite és polgári vallása és hogy mire kéri ő fns.gét mint leendő nádorukat. A' kir. helytartó szeretetteljesen válaszolt s biztosítá a' megyét, hogy legelső alkalommal meglátogatandja. — A' superintendencia érzelmit ennek kimondhatlan szelidségű főpástorára tárt fel, a' neki olly kibeszélhetlenül jól álló sajátóság tapintatossággal, — s pástori benső gyöngédséggel kérte ő fens. kegyes hajlamát az őszes hazai protestantismusra nézve. — Küldöttségek elfogadása után a' nagyszerű ebéd következett a' városház nagy teremében. Asztaltól felállva 10 óra tájban a' tündéres fényben uszó városi utcajji megletektetésére indult ő fensége a' városi banderium tiszteitől környezve. Az utcákon néptenger áradott, melly ő fensége kocsiját körülhullámozva fogta körbe és szakadatlan lelkesedéssel éljenzé a' magas és folyton igen vidám látogatót. A' nagy-piaczuetza fényözönben uszott. A' collegium kettős homlokzata, — a' nagy-templom — Beckné házerkélye, vargai- és eszmadia-szinek végei mint chinai tornyok, a' városház, — casino, kis templom a' haza nemtőjével, Richl ház, — tetején a' lámpákól rakott felirattal — „boldogítsd e' hont“ — kath. templom, polgári casino fényesen ragyogtak a' tüzvonaloktól. Czeglédutca elején a' győzelmi-kapu, és a' polgári casino előtt a' magas obeliszk s tüzvonalai világitottak. Ő fens. mind ezen pontokat, általános örömtől körülharsogva tekinté meg.

Másnap reggel kilencedfélkor katonamisére kocsizott ő fensége, innen pedig előbb a' collegiumba, fűvészkerthe és a' reformatusok nagy templomába, — s végre szállására, hol utazó kocsijára ülven a' salétrömfőzöbe rándult még ki; s innen viszatérvén a' városba, a' váradi utcán át, mellynek végén hasonlóképp győzelmi kapu emelkedett ez egyszerű felirattal, — isten veled! — bucsut vett e' nagy magyar városról, mellyről azt nyilványítá, hogy ez mégsem olly város, mint a' millyennek híresztelték. — Mi áldással és minden jót várva bucsátók igaz magyar szellemű főherczegünket további körútjára azon biztos hiedelemben, hogy jó emléket vitt rólunk magával. r. l.

BUDAPESTI NAPLO.

Hétfőn egy dereglye fordult föl a' Dunán, emberek, lovak voltak a' dereglyében. azonban egyedre járultokkal a' partiaknak mind megszabadítottának. Természetesen a' rendőrségnek itt nyoma sincs, mert azon egypár hajdu a' gyümölcsös hajókat lesi, s naphoszzant jobbadán gyümölcsöt kóstolgat, azt pedig senki sem kívánhatja, hogy két három

harapás...
mölcs?
ember. M...
elegendő...
Egy...
fűlítés el...
lyaudvar...
conducto...
a' háges...
a' mozd...
a' lema...
tyó l...
még se...
A'...
hek nevé...
idejét sz...
deközö b...
nek. Saj...
mind a' k...
nak elég...
hogy for...
dig a' sz...
rakal na...
fogana...
A' h...
esztendő...
hoszszur...
nára gőz...
összkek...
kadály k...
kerül, ug...
is nyitva...
zést utján...
a' mező-...
történt a...
A...
ken mo...
józási-t...
munkálat...
Nap...
drágasá...
rányban...
napos sz...
marad, s...
ni fog, a...
delmező...
— mind...
bár ha...
juk s mé...
re veszs...
jelentj...
vasut-vá...
csen) s...
s mivel...
Abauj, T...
lezett m...
vasut-él...
son, haz...
hogy Del...
inkább...
nőköt kü...
szint kik...
legkiván...
verseny...
lőkárnk...
testvér...
got is le...
Eze...
jelentés...
kony irá...
előkész...
küzött...
gyűlés...
fűlítés...
működés...
nyosan...
pesti elő...
tek: mi...
miután...
kezdő sz...
sőt tán...
szinesz...
az érint...
rá jöved...
da akar...
pések...
hagyni...
ember...
választ...
Ez...
kik küzd...
len is, e...
több erő...
haszn...
Ne...
azon ne...
levelét...
véginség...
P...
madnap...
tatkoz...
mint ink...
sitások...
*) k

harapásra biztos ítéletet hozhasson, vajjon érten-e a gyümölcs? így nem is esoda, ha a vízi rendszere nem kerül ember. Mentő esolnak ugyan ninos azon okból, mert egy nem elegendő, több pedig sok pénzbe kerül —

Egy szomszédmezei embereknek szokások kocsi- rálulés előtt az elmaradtaknak fűtteneni, a váci vaspá- lyaudvaron elkészvén egy nógrádi paraszt esegve kérte a conductort, hocsátaná őt föl, ha már he nem fér, legalább a hágesóra; de kérelme nem teljesített. Vonat-elinduláskor a mozdony nagyot fűttenvén, azt gondolá, hogy őt híják, s a lemaradt paraszt megvetőleg kiálta utána: de hisz fű- työlhetsz, mert ha még ugy fűtölisz is, mégsem megyek el!

A dunai gőzhajózási társulat pesti igazgatóságát töb- bek nevében kérjük, a két főváros közt járó hajók indulá- s- idejét sziveskedjék ugy intézni, hogy a szolnoki vasutra szán- dékozó budaiak a hid reggeli megnyitása miatt el ne késse- nek. Saját haszna is forogván fen a társulatnak, egyszer- mind a közönség iránt nagy figyelmet tanusitna, ha kívánat- nak eleget tenne. Ezuttal kérjük az „Ungar” szerkesztőségét, hogy fordítsa le híven e kérésünket, mert fájdalom! man- dig a szomszéd aszszonyt kell megkérnünk, ha bizonyos- t- rakkal négy szem közt akarunk beszélni. Megírjuk, lesz e foganatja? —

A balatoni gőzhajózás nevezetes lépéseket leendő jövő esztendőben, vagy tán valamivel későbbben is, de nagyon hosszúra mégsem nyúlik az idő, midőn Keszthelyről a Du- nára gőzhajó járand Hirszerint Murának a Balatonnal leendő összeköttetését nagy tevézetik, s több legyőzhető a- kadály közt van egy hegnyek átvezetése is, de ha ez si- kerül, ugy Gréczből a Balatonon át Konstantinápolyig vizen is nyitva álland az út — A síó-foki malom barát-ágos egye- zés útján már meg van váltva, s így nem kételkedhetni, hogy a mező-komáromi és ozerai malomok átvetelére is már meg- történt az alku vagy rövid időn megtörténendik.

„Az első magyar dunagőzhajózási-társulat” is éle- ken mozog, s rövid időn versenyre lépend a mostani gőzha- józási-társulattal. Nem sokára többet mondhatunk e társulat munkálatairól.

Naprólnapra több a panasz a szolnoki vasutvonalon drágaság miatt, — annyi igaz, hogy a vitelbér épen ninos a- rányban a váci vonalon divatozó árszabályival. A 13mad napos szállítványi jövedelemből itéve legalább, ha ez így marad, sőt mint erősen hiszszük még tetemesbben szaporod- ni fog, az egész birodalomnak nehezen van aránylag jöve- delmezőbb vasulja, mint a pest-szolnoki. De mind a személy — mind podgyászszállítási bért nyomasztónak állítják — ám- bár ha tán a tengelyeni szállítás költségével összehasonlít- juk s még az időnyereséget s fáradságkimélest is szemügy- re vesszük, azt jutányosnak kell állitanunk. Azt is örömmel jelentjük, hogy a kecskeméti-szegedi és szeged-temesvári vasut-vállalkozók egyesülni szándékoznak egymással (böl- csen!) s e végre f. sept. 26kát tüzték ki értekezési napul, s mivel Eger, Miskolcz, s Felső-Magyarország (Zemplény, Abauj, Torna, Sáros, Szepes egész Gallicziáig a beljők ke- belezett minden osztályú városokkal) versenyve buzognak vasut-létesítésre — azaz a középponti vasuthoz esatlakozá- son, hazánk közepén pedig Arad és Békés — igen kívánatos, hogy Debreczen is erélyesen lépne föl már valahára annál- inkább, mivel a középponti vasut-igazgatóság négy mér- nököt küldött ki már az oda vezető legcélszerűbb vonal ré- szint kikérülésére, részint fölmérésére: de a mi legfőbb s így legkívánatosabb, hogy mindezen vasutépítési vágyak vagy versenynek megfelelő pénzere jussanak a nemzet s önkárnak nélkül, akkor aztán háló-kapcsukba fogják ölelni a testvér Erdélyt is Kolozsvártól egész Brassóig sőt Oláhorszá- got is legalább Bukarestig.

Ezennel közöljük a budapesti műkedvelő-társaságnak jelentését: *) Ámbár a budapesti műkedvelő-társulat jóte- kony irányu s a színészi pályán fiatal tehetségeket képező, előkészítő működésével föl nem hagyni elhatározá, sőt bár kitűzött céljának minél inkább elérése végett jövő ország- gyűlés alatt Pozsonyban még nagyobb erővel s gyakrabban fölépni szándékozik; mindazáltal szükségesnek tartja eddigi működése anyagi eredményéről a közönség előtt nyilván- nyosan számolni. Levonván a tetemes költségeket a buda- pesti előadások összesen 170 ft. 56 kr. e. p. jövedelmez- tek; miről a társaság közgyűlése akkép rendelkezett, hogy, miután remélt, miképp Bajza or igazgatása alatt a fiatal kezdő színészek kiképezetésükre több gond fog fordítani, sőt tán a conservatorum részére ajánlott pénzekből külön színész-növélde is fog felállítani; — műkedvelő-társaságunk az érintett 170 ft. 56 kr. e. p. s eddigi kamatát egyéb leen- dő jövedelmeivel együtt, csupán csak e ezél előmozdításá- ra akarja szentelni, s mindaddig, mig ez ügyben komoly lé- pések nem tétetnek, pénzüsszegét a takarékpénztárban hagyni s tovább is gyümölcsöztetni elhatározá. Pest, sep- tember 13. 1877. A budapesti műkedvelő-társulat igazg- választványa. (Beküldetett.)

Ezért csak köszönetet szavazhatunk a derék ifjaknak, kik küzdve az előítéletek, de küzdve egyesek fitymálási el- len is, esiggedetlenül működnek; adjon isten nekik még több erőt, hogy az országgyűlés színhelyén annál nagyobb haszonnal működhessenek.

Nem hallgathatjuk el néhány k. táblai hites jegyzőnek azon nemes tettet, hogy egy szegény társuknak ügyvédi ok- levelét kiváltották, miután amaz betegeskedése miatt majd véginségre jutott. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMÉGYE. (Az utasítások folytatása) A har- madnap gyűlésben az utasítások némelly pontjai élenk vi- tatkozást támasztának nem annyirapárt-élvi szempontból, mint inkább ugyanazon elvük közt kölesönös felvilágos- sítások okáért. — A választvány előbbi számunk-

*) kértnek a többi lap- t. szerkesztőségei e cikk átvételére.

ban érintett érdekegyesítési magas cél eléréshez vezetó negyedik eszközül az urbéri viszonyok megszüntetését esz- közlő örökvaltságot emlité, melyre nézve az eddig fenálló engedőleges törvényt oda kívánja módosíttatni, hogy az illy örökös szerződések országos közbejárulásával a nemzetnek vétessenek foganatba, minthogy a nemesség elfogadván a közadózás elvét s ezen szükséges terhet ön- ként magára vállalván, ez által megszűnik azon ovadék (cau- tela) szükségé, miszerint az urbéri föld tevén csupán az adó- zás alapját, ennek irányában különös félenkséggel szükség eljánni. Most már ezen örökvaltság hasznát lehetetlen mind az urbéreseknek mind magának a földbirtokos nemesség- nek át nem látnia s hogy ennél fogva lehetetlen annak mi- nél hamarabb létbehozására minden hatalmában álló mó- dot s eszközt nem használnia; e tekintetből a legközelebb összeülendő törvényhozásnak egyik fő teendője leend az örökvaltság létesítésmódjairól, s ezek könnyítéséről gon- doskodni; mely tényezők közt a választvány javaslata ab- ban öszpontosul, miszerint a megváltás alapját ne a föld, hanem az ezután járó s törvényleg megszabott tartozások becsára tegye, mely becsüre nézve a választvány szüksé- gesnek tartja azt mindig az illető helység világos befolyá- sával következő elvek nyomán eszközöltetni:

1) Az urbéri viszonyok megszüntelését eszközölő ö- rökvaltság alapját ne a jobbágytelkek tegyék, hanem azon szolgálatok s egyéb tartozások, mik ezen telek után az il- lető jobbágy által tétettek. 2) A választvány figyelembe v- vén, miképp az eddig közbejött megváltási gyakorlatban a házatlan zsellérek a megváltási teher alól többnyire fel- mentve találtak, úgy vélekedik, hogy ezen megváltási eljárásban mindazon szolgálat, melyek ősi szokásból kifo- lyólag csupán a személyt terhelik, s ninos hozzájuk esatol- va semmi föld, vagy bármi ingatlan vagyoni haszonvétel, minő állapotban tapasztaltatnak lenni közönségesen a há- zatlan zsellérek — mint nem megváltási tárgyak jelöltes- senek ki, vagy is a házatlan zsellérek, miután semmivel sem bírnak, mit megváltaniok kellene, magukat eddig tett szol- gálataik alól megváltani nem kötelesek, e nélkül is szaba- doknak jelentetvén ki a törvény által. 3) Többrendbeli ava- tott kimutatások de mindennapi tapasztalatból is világos- vén, miképp a jobbágyok által végezt robot napszámok sem siker, sem eredmény tekintetében egyenvonalba nem állí- thatók a pénzbeli napszámokkal, ezenföül a természetvényi kiszolgáltatások sem adják azon hasznót, mi igérkezik a megváltási rendszerből: ennél fogva javasolja; miszerint a jobbágyi telkek és zsellérházak megváltandó tartozási becs- alapját csupán azon haszon vétessek, melyet azok az ille- tő földesurnak hajtának. És végre 4) e működés közben fi- gyelembe veendő azon nem kis jelentékű körülmény is, mi- szerint ez által a földesur könnyű és jutányos módon sok kellemetlenség, károsodás és költségeskedéstől meg fog menekülni.

Ez elvek szerint intézendő megváltási eljárás pedig hogy hamarabb vezetend célhoz, mint az eddig tapasztalt engedőleges törvény szerint, azt a választvány már csak a- zon egyszerű okból is reméli, mivel a nemesség elvállalván a közadózás terhét, ez által a köznépen nem kis mérték- ben leendő segítve, hogy saját gazdasági állapotának ok- szerű rendezése s életmódjának biztosítása által magát mi- előbb azon állásba tehesse, melyet a haza jólléte föltéte- lez. Az eddig elsoroltakat a rr. egyhangulag fogadták s kö- veteknek utasításul adandják; azonban élénk vitatkozást támasztott a javaslat azon része, melyben a megváltás lehetősége az által is eszközölhetőnek mondatik ki, ha t. i. a jobbágy földdel váltandja meg magát, vagyis ha telkéből anyui, mennyi a tartozások becsarával fölér, a földesur számára természetben váltásági értékül kihasítatik, s ezt a választvány minden ovakodás vagy tartózkodás nélkül már csak azért is létesíthetőnek véli, minthogy ezental minden természetü föld alapját tevén a közadónak, az által az ur- béri föld nem fog ez alól elvonathatni.

Ezen javaslat ellen először T. D. gr. emelt szót, ki a földdel megváltást csak azért sem pártolhatja, mert ez ál- tal mig egy részről sok föld halmozódnék egy kézbe, s ez — miként gazdasági életünkben nyert tapasztalatok bizo- nyítják — az illetőknek odáig soha sem terjedhető erejük- nél fogva illetőleg nem miveltetvén, kiáltképp a státust ka- rosítja és szegényíti, de másrésztől azért sem pártolhatja, mert általa a köznépp érdeke csakugyan kevésse volna esz- közölve, minthogy az adózó közönség most is olly csekély birtokkal van ellátva, hogy annak gyümölcséből letisztáz- ván letisztázandóit, legnagyobb nélkülözések s nyomornak tétetik ki egész családostul, szó sem lehet pedig a gazda- sági gyarapodás s más illyesmírel, mit a reformerek szá- mításaikban kitűztek; ezenföül teljesen igaz, hogy a folyó- pénz becse napról napra csökken, a földbirtoké pedig ugyanazon arányban növekszik, e körülményt a jobbágy, ki kihasítandó birtokának értékét most sem fogja föl, jövő- re pedig nem igen képes gondolkodni és számítani, — ha

elmellőzi, s földben teszi magát mentté az uri tartozások és függéstől, szabaddá ugyan lesz, de nagyobb anyagi veszte- ség, mint morális nyereséggel; végre — sok egyéb a do- log érdekébe igen oda illó ok közt a ns gr. megemlité még azt is, miként az illy megváltást lehetleníti a már több hely- ségben bevégzett tagosítás.

Ez ellen a javaslatot pártolók részről feleletül a- datott, miként a földdel megváltás nem kényszerítőleg ja- vasolttatik, lehetvén azt pénzben is megtenni. Ezen javaslat csak előkészítését tárgyazza a nagy múnék, melynek kö- vetkezőseig nyitva áll a szabad egyezkedési tér, mit min- denki tetszése szerint használhat; ezt tapasztalhatni más mivelt statusokban is, hol ezen operatio törvényhozási tárgy volt már. Hogy azonban a megváltási módok közt a föld- deli megváltás is javasolttatik, erre a választványt némelly tapasztalati nézetek bírták; ugyanis a papság vonakodik az örökvaltságot megengedő törvényt használni, mert ez által javai egy része ingóságá tétetnék, holott a földdeli meg- váltás a jószág természetén nem változtatna; de tovább a pénzbeli megváltás tetemes összeget kívánna, mit hazánk adózó népe alig bírna rázkodás nélkül kiteremteni; számítás szerint 235 ezer egész telek levén Magyarország határi közt megváltandó, ezekért csak 400 pfrtot véve is egy telekre, a megváltási összeg megközelíti a száz milliót; mely a tó- két képezi, minek kamatja fejében esztendőnként 5—6 millió pengó forint lenne fizetendő; ennyi tenne ugyan a nemesség által átvállalt s a jobbágyaság válláról levett a- dómennyiség is, de azért koránsem olly könnyítés, hogy mellette a főnebb ajánlott földdeli váltásot javasolni fö- lőseleg lenne, mert ez által megtörténhetnék, hogy a főnebb irt száz millióból néhány millió lerovatnék, mihez pedig a választvány körülményink közt annyiszor nyulna, mennyi- szer csak alkalom nyílnék s ha például ez által a főnebbi mennyiség 70re szállíttathatnék, ez által is a dolog oeco- nomicai létesítése igen könnyítették. Azon ellenvetésre pedig, miszerint a földdeli megváltás a commassált hely- ségekben nem is eszközölhető, megjegyeztetett, miszerint épen azért is létesíthető minden tagosított helyen, mivel váltásalapul nem a rendezett vagy rendezetlen telek, ha- nem az ezen telek utáni tartozások vétettek föl.

Ezen szerkezeti védelem ellen Ny. P. másod alispán, T. S. gr. b. E. J. s több jeles szónok előterjeszték, miképp átlátják ugyan a szerkezetet körülöngő akaratot, miszerint a választvány kényszerítő megváltást akar országos mun- kálat közbejöttével, mig azonban ennek határideje elér- keznek, az engedőleges törvényt használni akarja a föld- deli megváltásra is; azonban erre szükség ninos, mivel a kényszerítő törvény kimondásával megszünt ennek hatása, mindenki inkább az országos közbejárulásra várakozván. Egyébiránt ez előleges törvényt ide használni nem is cél- szerű, mivel Mária Theresia óta a jobbágyok igen elsza- porodtak, de az akkor kezeikre bizott földbirtok minden a- dalék nélkül ugyanazon maradt, ha tehát most még ezt is tizedelteni akarja, könnyen felszámíthatja remanentiáját; azután hiba volt az már az 1836ki országgyűléstől, hogy a jobbágyi birtokviszonyok rendezésére nem jelölte ki a szempontot; ez által nem kis módot nyújtott a proletariu- sok száma nagyobb elszaporodására; azért nem annyira az engedőleges törvényben, mint inkább abban látnak a nép érdekeire némi segélyt: ha földje megváltásának eszközlé- seül számára olesó kölesön nyíttatik, hogy így ne kényszere- rüljön uzsorások körmei közé jutni stb.

Még többen is hallaták szavakat részint a szerkezet mellett, részint ellene, elnök ó nagysága is a szőnyegen forgó tárgyra nézve, minthogy az az egyenlőség hiánya miatt nem mindenütt alkalmazható, a javaslat szerkezetét nem pártolókkal nyilatkozott; mivel azonban a többség azt meghagyatni akarja, ezt határozásképen kijelenti. K. L. th. mint a javaslatkészítő választvány egyik buzgó tagja elv- társinak aggodalmát megnyugtati akarván, a többség ál- tal pártolt szerkezetet mégis oda ajánlá módosíttatni, mi- szerint abból hagyassék ki azon tétel, melyben a váltásául kihasítandó urbéri föld maximuma foglaltatik. (Folyt.)

ZALAMEGYEI KÖZGYÜLÉS. Zala-Egerszeg, aug. 30án főispáni helyettes ó mlga szokás szerint, a megye bel- állapotát illető első alispáni jelentéssel nyitá meg a jelen évnegyedes közgyűlést. E jelentés folytán kiderült, hogy a közbátorlét, ittott apróbb rablási merényleteket kivéve, általányosan megnyugtató. Sajnosb érzettel érték a me- gye rendei a főorvosi jelentésből azon aggályteljes hely- zetét a lövői járás tót ajku lakosinak, miszerint ok, igen szük telkekkel, de ezélszerűtlen lakházakkal is bírván, lak- szobáikat többnyire konyha- ól- és istálóul is használván, az ártalmas kigözölgés- okozta betegségeknek folyton ki- tétetvék, miért is, a köztük általányosan uralgó hagyomány- nak évenkint többen áldozatul esnek. E nyavalya némile- ges megakadályozására, az illető járásbeli főszolgabíró oda utasíttatik, miszerint a lakosokat egészségi tekintetből ezélszerűtlen lakházak építésére bírn minden lehető móddal

jegyzőkönyve, melynek első pontjában a megürit előadói állomásra a három folyamodó, névszerint: Sztrinkay György, Reök István és Kapitány Sándor urak közül az e hivatalra szükséges tulajdonok tekintetéből, mint egyedül alkalmas csak a legutóbbi ajánlatik. Ezen ajánlatában az alapszabályok értelmében szerint járván el a' korm. választvány, az annak nyomán teendő választás tett indítvány következtében felfüggesztett azon okból, mivel azon módosított választási rendszert, melyet a' mult júniusi közgyűlés végzése nyomán életbe léptetni szándékozik, az egyesületi tisztviselők választására is alkalmazni határozá. 'S hogy ez mielőbb meg is történhessék, az ez érdemben megbízott küldöttség a' jelen közgyűlésre javaslatot nem terjesztett elő, mely a' kitűzött választás alapjául szolgálhatott volna, a' közgyűlés színén 's a' jelenlevők köréből három ide vonatkozó indítvány tette, melyek közül az, mely a' felhozott indítványok szélsőségit leginkább közvetíté, 's a' szétágzó véleményeket leginkább egyeztetni látszott, boesáttatott szavazás alá, minek következtében 31 szavazattal 14 ellen, tehát a' megelőző közgyűlés végzésében kikötött kétharmadrésnyi többséggel — elfogadtatott, hogy: a' jövő választások illetőleg a) előforduló választásokkor minden rendes tag egyenlő szavazati joggal bír. b) egyesületi tagok választása egész éven keresztül csak két előre meghatározott 's kihirdetett közgyűlésen történhetik. c) egyesek megválasztása a' korm. választvány ajánlatához kötve nincsen. — d) illy közgyűléseken az egyesületi tagok megválasztása körül a' rendes tagok csak személyesen gyakorolhatják választási jogaikat. e) megválasztandó egyesületi tisztviselőkre nézve a' korm. választvány véleményét ad 's annak meghallgatása után a' közgyűlés a' tisztviselőt titkos szavazat után, czédulák vagy golyóvetés által a' folyamodók közül szabadon választja. f) mind a' tisztviselők választásánál, mind a' korm. választvány szabályszerű megújításánál a' távollévő tagok szabadon gyakorolhatják választási jogaikat, oly módon, hogy azokathiteles megbízólevelek által valamely megjelenendő rendes tagra ruházzák át. g) illy megbízatást vagyis képviselést egyegy rendes tag csak 9 jelen nem levő tag részéről vállalhat el. Fentartván egyébiránt magának a' közgyűlés a' teendő választások részletes szabályozását, a' közgyűlés folytatása más napra halasztatott.

Aug 27kén Patay József thíró ur elnöklete alatt 10r. Megelőző napon a' jelen ülésre bold. Klauzál Imre hazánkfiat, mint Egyesületünk egyik alapítója felett tartandó emlékbeszéd levén kitéve első tárgyu, minthogy e' napon a' részvevők száma nagyon megfogyott, e' beszéd elmondása az üdvözült iránt viseltető tiszteletből mint első tárgy a' novemberi népes közgyűlésre halasztatott. 2or. Olvastatott a' megelőző napon tartott közgyűlés jegyzőkönyve 's hitelesített. 3or. E' jegyzőkönyvben a' választási rendszerre nézve foglaltatott határozatok nyomán toldalékképpen még végzésbe ment, hogy: a) minden megválasztandó tag a' választást megelőzőleg a' tagsággal járó köteleességek 's különösen a' fizetési tartozások teljesítésére magát a' fenálló szabályok és határozatok értelmében aláírása által leköteleni tartozik; és hogy b) az ujonnan megválasztott tagok azon közgyűlés folyama alatt, mellyen megválasztattak, szavazati jogaikkal nem élhetnek. 4er. Szapary József gr. mint a' korm. választvány eljárását — nézete szerint igazságtalanul vádoló kifejezések miatt választványi tagságáról lek. 's ezen lemondásnál daczára az ellenkező általános felhívásnak, közsajnálkozásra állhatatosan megmaradt. 5ör. Olvastatott Brünek József egyesületi képviselő jelentése a' m. orvosok és természetvizsgálók sopronyi nagy gyűléséről 's különösen annak gazdasági szakosztálya működéséről, mellyek közt közérdeket 's éljenekkel kitérő méltánylást nyert főm. Eszterházy Pál ó hűségének, a' gazdaképező intézetre, példány-gazdaságra nézve tett kegyes nyilatkozata 's egy gazd. fiókegyesület alakulása Soprony megyében. 6or. Kedvesen fogadtatott azon részletes vázolat, mellyet Havas József hlgi tanácsos ur e' jelentés fonalán a' soprony megyei gyümölcsenyésztésről a' szőlőmivélésről nyújtott; ez utóbbira nézve azonban sajnosan értesült a' közgyűlés a' mindinkább terjedő borhamisításról, melly különösen Sopronyban, legjelesb magyar boraink rövidségével üzetik: mire nézve is kapcsolatban Péterfy József szőlőfelügyelő ur indítványával határozatott, miszerint valamint maga Soprony város előjárósága e' borhamisítások ellen leendő intézkedések végett kéresek föl, ugy az egyesület részéről minden hatalmában álló befolyás használtassék a' végre, hogy a' kormányzék és országgyűlés útján a' magyar borkereskedés érdekében a' hamisítások ellen sikeres intézkedések foganatosíttassanak. — 7er. Marczibányi Lajos buzgó hazánkfiának 's Egyesületünk korm. választványi tagjának rögtön halálózása felől tett jelentés közsajnálkozással vétett tudomásul. 8or. Élelmi tekintetben nem a' legkedvezőbb kilátások mutatkozván az országban, a' közgyűlés helyesnek találta, hogy a' gabonapálinka-főzés ellen capacitatio útján az Egyesület organuma is minél hathatósab-

ban működjék. 9er. Határozatott, hogy a' mult martiusi közgyűlés által megbízott küldöttség fenséges István kir. httö ő főhercegségéhez a' pártfogás elvállalása végett jövő octoberben a' főhercegeg viszatérte után járuljon.

A' tolnai szeder-selyem-egylet közgyűlése szeptember 20án Szegzárdon a' ns megye házában, délelőti 10 órakor fog tartatni. Stan n Fer. egyleti jegyző.

ERDÉLYI ORSZÁGGYŰLÉS. (Ujonezálítás. LXXX. o. ü.) Kolozsvár e. köv. A' szönyegen levő st elfogadja küldőinek azon ohajtása mellett, hogy az insurrectio annak idejében ugy rendszerezessék, miszerint a' hon védelmére sikerrel lehessen alkalmazni. A' tanulóknak nézve a' r. b. javaslatát mellett szavaz. Ha azt teszszük az utasításba, hogy csak a' kitűnő tanulók vétessenek ki, tudjuk, ugymond, hogy a' professor is ember 's igen tág mezeje lesz valamely ifjun vagy szülein rosz osztályzás által boszuját tölneni. — A' cselédek dolgát csak egy pár szózat pártolta, azért fölölegesnek tartja szóló, ellene bővebben nyilatkozni. Az 1751ki törvény általi kivételnek volt jelentősége, mert azon időtájban a' fogdozás divatozván, lehetett a' földesurnak boszuzállástól tartani; most a' sorsvonással nines azon eset.

Marosszék e. k. Azon kérdésben, hogy ujonczálítás-kor micsoda személyek huzzanak sorsot, küldőji két megjegyzéssel a' r. bizottság munkálatát pártolják. Az a) pont-ra nézve valamint három nappal ezelőtt nyilványította szóló, hogy a' nemesi felkelés megszüntetvén, egy egészen új katonáskodási rendszer állíttassék, mellyben részt vegyen minden nemes, még pedig ugy, hogy a' székelyeket törvényellenesen nyomó katonáskodási rendszer megszüntetésével ők is csak annyi terhet viseljenek, mint a' többi nemes, (rosz). Ki a' jót rosznak mondja és viszont, valóssággal annak árt leginkább, a' mit jónak ohajtana. Példát idéz: egy apának, ugymond, kétféle gyermeke volt, egy édes és egy mostoha; a' mostohát, ki roszul tanult, mindig dicsérte, hogy semmi se legyen belőle, 's ugy lett: a' másikat pedig korholta, de kéz alatt jól taníttatta, 's nemesak tanult ember vált belőle, hanem a' szülei vagyon nagyobb része is övé lett. A' nemzet tagjai is épen akkor hívek honukhoz, ha hibáit is kijelelik. A' nemességnek kötelessége volt a' hon mindig a' külső ellenség megrohanása ellen ótalmazni; e' kötelességet híven teljesítette is, de változván az idők, változnikell a' rendszernek is. Hogy e' terhet az urbéresék állják ki, és a' nemesek, kik az ország nagy részét bírják, benne semmi részt nem vesznek, ezen semmit nem tevé az igazságot támadja meg, és ingeriltésbe hozza a' haza többi osztályait; pedig a' civilisációnak főkélléke az, hogy a' milly arányban élvezzük a' haza javait, oly arányban viseljük terheit is. Ez az igazság, az igazság pedig isten szava: az igazság plenipotentiarius magának az istennek. Azt mondják, mi született katonák vagyunk. Ennek volt értelme a' régi időkben. Hajdan előállott a' nemes sereg, nem kellett sok taktika, és sokszor szerencsésen győzött; de most tanult katonaság van szükség, tehát a' rendszert is meg kell változtatnunk. Álljon valaki az asztal mellé, borítsa ki egész Európa földabroszát, és mit látunk? látunk egy roppant colossust az orosz 60,000,000 lélekkel. Ugyan mit gondolunk mi magyar nemesek, ha örökké csak pipázunk? Méltóztassanak a' kk. és rr. e' tárgyat megfontolni, nemesek privilegiumokra alleglálni, hanem a' hazát már egyszer rendesen szolgálni is. Ugy látja szóló, nem is akarnak a' kk. és rr. kiváltsággal élni, megajánlják annak idejében a' szolgálatot; szóló ekkor indítványozni fogja utasítása értelmében a' nemesi katonáskodási rendszeresítését. Mi a' b) pontot illeti, az ujonczok közül a' tanulókat közönségesen kivételni kívánja.

Szintezten országos ülés folytatásakor egy itélőm. a' cselédek kivételét illetőleg megjegyzi, hogy zsebünk érdekéből indulva ki sok kecsgetető van az indítványban; de vajjon a' haza közérdekének megfelelő e' ez már más kérdés. Azért szónok e' részben a' r. b. munkálatát pártolja. Tegnap, ugymond, egy indítvány keletkezett a' nemesek katonáskodására nézve, mellyről ohajtotta volna szónok, hogy elmaradjon, de miután megtörtént és sokan észrevételeket is tettek reá, nem mellőzhető, hogy egy pár szóval ne érintse. A' mi országunk, folytatja szóló, sajátságos állásu: aristocraticus és democraticus elem létezik benne egymás mellett. És valóban nem lehet régi törvényhozóink böleseségét eléggé bámolni, miszerint ugy tudták intézni a' haza sorsát, hogy némi surlódásokat kivéve, azon két elem együtt huzamos időn keresztül békében élhetett. Tagadhatlan, hogy vannak institúcióinkban hiányok, mellyekhez valamint egyfelől vakon ragaszkodni helytelen, ugy másfelől az sem helyes, hogy egyik elem létezésének alapzata a' másik elem részről támadtassék meg. A' mi országási rendszerünk monarchicus; a' monarchiának gyámola az aristokratia: és így a' ki az aristokratia megsemmisítését indítványozza, közvetve a' monarchiát is alá kívánja ásni. Szónok meg van teljesen győződve, hogyha Szebenzék követe mindezeket előre megfontolja, nem tette volna indítványát. Meg kell u-

gyan vallani, hogy az insurrectio nem felel meg a' táborozás mostani rendszerének 's darab idő óta már nem is volt reá szükség; de ebből nem lehet azt következtetni, hogy a' magyar nemes kihuzza magát a' katonáskodás terhe alól: legfelebb hálát adhatunk a' gondviselésnek 's uralkodó házunk békés szellemének 's törekednünk kell arra, hogy a' nemesi felkelést a' jelen táborozási rendszernek megfelelővé idomítsuk. Szebenzék követe nemzeti őrségről is emlékezett. Szónok kérde: vajjon ez által kedves dolgot eselekedett e' a' kormánynak. Végül megfejté, miszerint Krasznam. követeinek szavaiban, mellyeket a' bányászok kivétele 's így a' hazánkbeli különben is sok kiváltság szaporítása ellen emelt, legkisebb sértő sem volt.

Elnök. A' nemesi katonáskodás nincs napirenden és még is e' kérdés is eléggé meg van már vitatva. Kéri a' rret, ha már csakugyan le nem akarnak mondani szavukról, a' dologhoz szóljanak. Kézdivásárhely e. k. Hunyadmegye előterjesztését azon módosítással pártolja, mellyet dobokai főispán 's később közgyűg. ur tett. Egyébiránt a' mennyiben e' törvényhozói teremben talán elégtelenség nyilatkozott volna, megjegyzi szóló, miként e' törvényt, melly jelenleg készül, olyannak tekinti, mellyben az emberiség jogai a' nép alsó osztályainál is méltányolva vannak; olyan törvénynek tekinti továbbá, melly által ezen törvényhozó testület Európa előtt bizonyosságát adta annak, hogy honunkban a' polgárisodásnak szebb kora van fejlődőben. Egy kh. Hódolva a' többség akaratának, lemond a' cselédek kivétele iránti indítványáról, csak azt jegyzi meg, hogy ez a' nemességnek a' jelen országgyűlésen egy újabb áldozata a' nem nemes osztályok irányában. Középszólnok e. k. a' r. b. munkálata mellett szavaz.

Egy ktb. Nem elégséges a' szönyegen levő tárgyra nézve csak annyit kijelentenie, hogy Hunyadm. nyilatkozatához csatlakozik, mivel másfelől tettek arra nézve módosítások, mellyekről hallgatni nem lehet. Igy p. o. mondatott, hogy a' katonasághoz be ne soroztassanak a' conventiatus cselédek, taníttatott mesteremberek 's ezen eszme az önzés szempontjából megrovatott, sőt azon tulságra vitetett, hogy ez azt foglalja magában, miszerint ezentul a' nemesség ingyen kívánná magát szolgáltatni. Ha ezen eszmének eredetét vizsgáljuk, törvényesnek, méltányosnak is fogjuk találni, mert 1751beli 53. 54. törvények mondják: Metallurgi et dominorum terrestrium domesticum ne inviti ad militiam adigantur. Hát ezen törvények kelte óta a' nemesség magát szolgálának a' katonáskodásra be nem foghatósaért ingyen szolgáltatata e? Feleljen meg maguk kik ezen kívánságot oly tulságosnak találják. Avagy nem tudják e' maguknak megmagyarázni azon patriarchalis viszonyból, melly eddig földesur és urbérese között létezett? Fontoljuk meg, mikor szegény embernek 4—5 apró árvája elmarad kicsi korában, 's azokat egy vagyonosabb házába viszi, 's közülök egyiket szolgáljának felneveli, a' más mesterségre költségesen taníttatja, 's ez által életmódot nyujt neki, nem érdemel e' méltánylást? 'S oly szembeszökő e' azon 1751ben hozott t. czikknek oka és czélja? Ne legyünk annyira elfogultak, ne gyanítsunk mindenkor mindenben roszszat, mert hányszor nem rejlik első tekintettel ki nem tűnő indoknak még helyesebb czélja. Ezen szempontból is az indítványozó maga sem sérthette a' katonaság sorozása elől helytelenül befogadott udvari cselédekre a' kivételt. Valamint maguk a' kk. és rr. nek igazságos léte meg nem engedheti azt, hogy az árvaságból, ugy lehet elhalástól vagy elnyomóródtól megmentett 's éveken keresztül költséggel felnevelt és mesterségre tanított szolgát besoroztatni engedje. Szóló is az illyeneket az 1811ben kelt regulativum punctumok értelmében a' gazdáknaál meghagyatni méltányolja. Vizakna követeinek küldőji bevében tett kívánatára, kik a' sóvágásért kiváltságokat nyertek ad analogiam metallurgor. az 1755ki törvényez. nyomán, hogy a' besorozás terhiben könnyebbítsenek, kijelenti szóló, hogy oly nagy a' különbség a' sóvágás és bányászat között, hogy a' két keresetmódot egybe hasonlítani nem lehet, azért az említett követ ur kívánatát nem méltányolja. A' sóvágás napontai bért, bizonyost ad, nem ugy a' bányászat; 's épen azért rendelték törvényeink csak a' bányászoknak, nem pedig a' sóvágóknak is javadalmakat, mellyekből őket kivételteni nem akarja 's csudálkozni kell, ki ezen szegényeket ezen kicsi alkotványos sánczbul is ki akarná szorítani. A' ki az erd. bányászoknak csekély kiváltságait sokalja, meri mondani, hogy Erdélynek státus-oeconomiájába talán soha belé sem gondolt. Ha Erdélynek a' flges uralk. ház kormánya alatt másfél század alatt keletkezett t. czikkeit vizsgálja szónok, az ország vagyonoságára vonatkozó legfontosabbaknak az 1750beli bányászati t. czikkeket találja. Erdélynek kincse érczhegyeinkben rejlik. Szólónak az hite, az meggyőződése, hogy Erdélynek dicső jövendőjét nem a' vizeinkre alkalmazhatlan gőzösök, nem a' hazánkhoz mentül inkább közelítő, de ha keresztül hazánkban a' tengerig nem vonul, mentől közelebb jövő annál inkább minket szegényítendő vasút, nem

a' létesíthetetlen gyárak, hanem a' honunkban olly gazdagon álló érzehygeknek értelmesebb és több ezrekkel mívelése fogják előidézhetni. Igen, az hite szólónak, hogy mi magunk, önerőnkön, a' bányáknak helyesebb, értelmesebb mívelése által eljuthatnánk bizonyosabban vagyonszágra, mint más bármelyik országa Európának. De ez nekünk eszünkbe sem jut, hanem idegen országok mintája szerinti működésre fordítjuk eszünket, erőnket és lelkünket, holott feltehetően itt honunkban; és ennek akadályára nem szolgál a' kiváltságos osztály. Mi a' korszellem kívánatának megfelelően találjuk magunkat, ha arról beszélhetünk, miképen a' kiváltságosoknak levelkeztetésével a' hon fényes, gazdag és boldog lesz. Mennyit nem lehetne erről még mondani. De viszsza térjünk a' tárgyra. A' r. bizotts. által kifejezettel látja, hogy a' katonaság alá sorozandók közül kihagyandókat is ajánl. Szóló is bátorodik azoknak sorából kihagyandókat ajánlani, az egész törösvári uradalom népességét, és pedig törvényesség és méltányosság szempontjából.

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. A' palotakérdés mindeddig fő napi beszéd tárgy a' fővárosban — írják Madridból aug. 25kéről — 's még inkább az, mióta az engesztelődési kísérletek 's alkudozások folyamatba léptek. A' miniszterség abban állapodott meg, hogy Benavides belminiszter értekezék a' királlyal a' létrehozandó kibékülés iránt. Benavides kijelenté, miképen mindenki ohajtja a' király jelenlétét a' palotában, ez pedig nyilvánítja, miképen rosszul ítélnék felőle azok, kik azt hiszik, hogy ő a' statusügyekbe akar avatkozni, miután soha nem volt illető szándoka; soha nem bocsátkozott illyesmibe 's nem is fogja ezt tenni — de valamint nem merészel országolói szerepet játszani, szintugy kívánja, hogy méltósága sértetlen maradjon 's mint infanssal bánjanak vele. Senki nem ohajtja inkább, mint ő, az egyesülést a' királynővel. Nem ő hanem a' királynő vált el tőle. Ő Serano tábornok eltávolítását az udvartól szükségesnek tartja 's ha ez teljesül 's vele méltósága szerint bánnak, négy hónap után egyesülni kíván a' királynővel. Benavides el akarta téríteni a' királyt ez eszmétől, de a' király körömmint sem engedett. A' királynő nemigen hajló a' kibékülésre, hanem ha don Francisco infans szalmabáb szerepet kész oldala mellett játszani, ki semmibe ne avatkozzék. Serano, Vega 's b. szintilly nézetűek, vagyis inkább ők sugallják azt a' királynőnek. Salamanca Seranoval tart, jöllehet Salamancának mind egy akarki, csak őt ne háborogassa. Hisz ő kereskedő, kinek eszméji és számításai önérdekeinek alárendelttévék 's kinek semmi más gondolata nincs, mint millióinak szaporítása, mitem aggódnán, ha tönkre silányul is ez által nemzete. A' többi miniszter azonban nem ért egyet vele. Kiküszöbölni akarják őt a' miniszterségből, de ő Seranora támaszkodik 's merész és éles be-

látásu, úgy hogy mellőztetése Pacheco és társainak aligha sikerülend. Pacheco egyébiránt nagyon is érzi, miképen hártalan bizalmatlanságot támaszt maga ellen, ha egy illyetén emberrel tovább is tisztí társaságban marad. Ennélfogva nyilván kezdenek már a' moderado párt főnökeivel barátkozni 's ezen párt lapjai valamint befolyásdus férfiai kereséssel nyilatkoznak Salamanca ellen, míg hivatalbeli társait békével hagyják. Az exaltádók nagyon erőködnek hatalomra jutni, mi azonban jelen körülmények közt nehezen fog sikerülni. A' carlisták csak Cataloniában nyertek tért, míg más helyeken siker nélkül működnek. És midőn Cataloniában némi előhaladást tesznek, akkor ez nem azon ügy miatt történik, melyért harcolnak, hanem hogy pusztító csapatok alakulhassanak. — 'S ezen bandák felfogadnak embereket minden árnyéklatból — de leginkább olly fiatalok közül, kiket a' katonáskodási sors érvén elfutnak, hogy e' szolgálatról meneküljenek. A' készpénzhiány szerfölött növekszik, és sem a' bankban sem egyebütt nem kaphatni pénzt. A' váltók iszonyuan elhatalmaztak 's a' különben legnagyobb hitelű statuspapirosok is majd érték nélkül vannak. Szóval minden pang.

Narvaez aug. 27kén Madridba megérkezett 's a' királynőtől azonnal kabinetalkutással bízott meg; azonban a' tábornok kevés időt kért magának előbb az ügyek állásával megismerkedhetni, mit a' királynő el is fogadott. Mielőtt Narvaez a' királynőnél udvarolt, előbbi lakásán a' város valamennyi jelességét fogadta. Az összes miniszterek, még Serano tábornok is tisztelgett nála. Másnap a' király üdvözlésére ment Pardóba. Két nap mulva reméllék az új kabinet megalakulását; már is keringett néhány jegyzék: mind egyiken Narvaez mint miniszterelnök 's külügyi tárczabírtok fordult elő, továbbá Cordova tábornok hadügyi, Orlando tengerészügyi miniszterül jelentették. A' Clamor Publico nem hiszi, hogy Narvaeznek sikerülend a' kabinetalkutás — hanem ha Salamancával 's a' puritanus társakkal egyesül.

ANGLIA. A' chinaiak ellenséges hangulata az angolok irányában naponkint növekszik. Az angolok által nemrég tett építvényeket egész csoport chinaiak megtámadván, felgyújtani akarták, de az angol katonaság által visszauzították. Hongkongot is meg akarták rohanni, 's a' város egy részén tüzet okozva, míg a' közfegyelmet ide fordítani, addig más részen az angol tisztviselőket hatalomkba akarták keríteni. Utóbbiak rendkívüli ovó rendszabályokat hoztak 's a' sergeket előkészítették. Ugylátszik Keyingnek több rendű ajánlatot tőnek az angolok elleni köz gyilkos merénnyre. Névszerint a' sici-hingi kormányzó Keyinget sürgetve kéré, bocsásson ki parancsot az angolok tökéletes kiirtására, 's midőn javaslata visszautasították, 300 chinait hajókon szándékoztak küldeni, kik is ott kereskedés-üzés ürügye alatt az angol katonákat megtámadandók 's leközölendők valának. Altaljánvéve kemény háborúra

vannak kilátások. Az angolok erősítéseket vonnak magokhoz 's a' chinaiak türelmetlenség 's ingerültségét alig fékezhetni. —

A' M. Chronicle szerint „Glamorgan“ gőzösön, mely 500 utazóval csendes időjárás mellett Bristolból Minhead felé indult, 's még ugyanazon este vissza vala térendő, a' gőzöst megpattanván, állítólag 200 emberélet vesztett el a' baleset martalékaul.

Victoria királynő hálaadásul a' gazdag termésért nyilvános könyörgést rendelt. — A' Sun számítása szerint az alsóházba 333 szabadelvi, 110 peelista 's 213 védősdi választott meg, úgy hogy a' kabinet ennél fogva csak 10 szónyi többséggel bír. Miután azonban néhány tagról még bizonytalan: vajjon valóságos miniszteriek é vagy nem, e' szerint a' szabadelviük 's ellenfeleik jóformán meg fogják az egyensúlyt tartani. A' kabinet e' szerint — mond a' Sun — semmi nevezeteseb rendszabályt Peel megegyezése nélkül nem fog keresztül vihetni, miután a' volt elnök 110 szavával minden kérdésnél határozólag álland.

A' kormány szándéka a' pattantyusságot (mely Angliában eddigelő csak 10 zászlóalj képez egy ezredben) tetemesen szaporítani. Mihelyt elégséges hadapród keresztül megy a' tisztvizsgálaton, a' kormány a' zászlóaljak számát tüstint tizenkettőre szándékszik emelni. A' sok új erősvény teszi ezen pattantyusság-szaporítást szükségessé.

OLASZORSZÁG. A' különös hírlapi tulzások Olaszország legújabb viszonyai fölött, nevezetesen pedig gyanítólagos gondolkozása 's nyilatkozása e' vagy ama hatalomnak Ferrarát illetőleg, az elferdítések, miket némelyek a' tényeken elkövetnek, tévesztik egészen a' közvéleményt 's mintegy bizonyos kilátást tüntetnek föl európai háborúra. Mindazáltal hiteles kufföböl állíthatni, miképen minden, mit az európai hatalmak ez ügyben tőnek, következőkben pontosul össze. Először: egy jegyzéke az austria kabinetnek a' londoni, párizsi, berlini 's pétervári kabinetekhez, melyben amaz bizonyítja, miszerint nem szándoka valamely kormányt megzavarni azon menetében, melyet népe javára szükségesnek tart, hogy természetesen elismeri 's tiszteli felsőség 's épségét minden statusnak, valamint nem akar semmi ollyast elkövetni, mi más kormány függetlenségét sértené vagy kétségbe vonhatná, miszerint azonban Ausztria földfekvési tekintetből fölhivatva érzi magát Olaszország minden politikai mozgalmira teljes figyelmét fordítani, mert ez által könnyen onstabusiban érdekelhetetnek. Másodsor: a' nagyhatalmak e' jegyzékre adott válaszaik, melyek kivétel nélkül barátságos, az ausztriai kabinet gondolkodásának beesületességét egyáltalában elismerő hangulatban szerkesztetvék 's melyek közül főleg az angolt loyaltása 's világossága miatt dicsérik. Több a' nagy hatalmak közt eddigelő legalább állítólag nem történt 's valamennyi jól értesült személy erősíti ez állítást.

74ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847

Ó v á s.

Miután f. eszt. július 29ki számában a' Budapesti Híradónak a' hivatalos rovatban az foglaltatik, hogy ns Biharmegyei közgyűlésben táblabíró Bernáth József ur arra vetemedett, miszerint ő azon adósságlevelét, melynélfogva nekem alulírtnak 1821k eszt. november napján kiadott adósevele szerint 2780 váltó forinttal adósom maradt, miután ő azon summákat kifizette volna, kitáblázlatni kérte — mivel azonban ezen előadása valótan állítás, annál fogva addig is, miglen t. Biharmegye közönségét ezen tény iránt kötelezvényem előmutatásával kellőleg felvilágosított ismételve kijelentem, hogy érintett Bernáth József táblabíró nyilatkozatának a' felhordott kötelezvények érvénytelensége iránt ünnepelesen ellenmondok, 's az említett Bernáth József urat mint valóságos adósomat ezental is tartozása lerovására törvény után kényszeríteni meg nem szünöm. — Tihanyi Jánosné, született Tapolcsányi Anna mint nevezett férjem engedvényese. 2—3

Görög olvasó-könyv.

Gedike Fridrik iskolai görög olvasó-könyvnek sorközölt (interlinearis) modorban szerkesztett 's minden egyes szöveg alatt találató önálló 's teljes szó-tárral ellátott fordítása, az augusztusi pesti vásárra, — miként ígérve volt — némelyek vállalat ujdonságával esetleg párosult körülmények miatt sajtó alól egészen ki nem kerülhetvén; az előfizetési határidő a' munka megjelenéséig, az az f. e. october 30áig kiterjesztetik. — Ennyit megnyugtatóan ezen ügy barátinak, illetőleg a' t. ez. előfizetési gyűjtő 's előfizető uraknak. Pesten aug. 30kán 1847.

Károlyi István nevelő Pesten.

† Fakereskedés haszonbérlete.

T. ns. Fejérmegyében keblezett 's Budán alul 5 órányi távolságra, Dunaparton fekvő Adony m. városban az uradalom térképén 28dik számmal jegyzett mindössze 3916 □ ölet magában foglaló, felső falerakó és kereskedő hely, mintszinte a' Dunaparton levő 's a' térképén 91dik számmal jegyzett, összesen 700 □ ölből álló alsó falerakó és kereskedő hely, és minden az itt körülírt helyeken találató m. urasági épületekkel, lakházakkal, magtárakkal, felszerekkel, kert és ndvar kerítésével, úgy 6 hold öszí, 2 hold tavaszi, 2 hold kukorica föld használatával 1848dik sz. György napjától kezdve 3 vagy ha úgy tetszenék, 6 egymást követő esztendőre, közárverés útján a' legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. Az árverés f. eszt. nov. 1ső napján fog az adonyi tisztartói hivatalban végrehajtatni, a' szerződési pontok ugyanott eleve megtekinthetők — A' bérleni szándéklók szokott bánatpénzzel megjelenni ezzel hivatalosak. 1—3

Haszonbérlet. Budával határos Nagy Kovácsai helységben a' királyi kisebb haszonbérletek alkalmas koresma és mészárszék épületekkel, némkülönben egy vagy

több száz hold majorsági földdel 1848dik januárius 1ső napjától három vagy hat egymásután következő évekre haszonbérbe fognak adatni, Ertekezhetni helyben a' számtartói hivatalnál vagy Ócsán Darányi Ignác urnál.

Arverési hirdetés. A' nagyméltóságú m. k. udv. kincstár kegyes jóváhagyásából közhírré tétetik, hogy az 1846. évi k. k. tokaji uradalmi termékű 107. hordó három puttonyos aszú, rőnek készpénzlefizetés mellett eladatni nemkülönben ugyanazon évi tolesvai ter-fognak. 2—3

Arverési hirdetés. Hold-Mező Vásrhely város tanácsa által a' városban 48 házaknál föllátható 's f. évi szent Mihály napjától szent Györgyig tartó városi úrbéres koresmáltatási jog 3 évre f. év september 7kén a' városházánál kellő bánat pénz letevése mellett árverésen kiadatik, — Bővebb értesítést nyerhetni a' város irodájában. — 1—3

Tettes ns Somogy vármegye szolgáló ruházatok számára kivántató posztó, béllés 's gomb mennyiség szokotti minta szerint u. m. vörös 56³/₄, világos zöld 123 rőf, sötét szürke 61³/₄ rőf, buza-virágszínű 413³/₄ rőf — tobákszinű 348 rőf — béllésnek vászony 1305 rőf. Ugy írószereknek nevezetesen 25 rizma posta-papírost — 109 cancellaria regest — 21 rizma concept — 1 rizma pakoló, 65 font spanyol viasz — 10 kötet finom fekete irón — 25 rőf viaszos vászony szállítása jövő october hónap 1jéro Kaposvárott áresőkentés után határozottatott, mely is közhírré tétetvén vállalkozók 300p.ft. bánatpénzzel ellátva meghivatnak. 1—3

Gabonaár váltógarasokban.

	Tisztabúza	Közárca	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten, sept. 10.	(pesti m.) 320—360	270—280	215—225	120—135	80—86	110—210
Veszprém, „ 10.	(pozs. m.) 180—233	150—165	135—143	87—90	50—53	115—120
N-Kamizsán, „ 8.	170—200	145—155	130—140	100—105	52—55	120—150
Győrött, „ 4.	220—250	180—200	150—155	106—110	64—68	170—180
Mosonyban, „ 9.	210—250	145—168	144—170	100—115	60—80	144—170
N. Szombatban, „ 7.	180—230	—	155—165	110—120	58—62	—
Pozsonyban, „ 10.	225—260	—	170—210	110—130	72—82	110—
Miskolczon, „ 9.	195—200	180—185	170—175	115—120	30—40	110—115

Statuspapr- és részvény-árkelet. Bécs, sept. 10kén 1847.

bankrészvény	1592 fr.	pesti lánchid-részvény	100 fr. — frt.
1834ki 500 p.frtos kölesön	772 ¹ / ₂ „	bécs-glognitzi vasút	400 fl. 100 ft. 130 „
1839ki 250 p.frt	208 ³ / ₈ „	pozsony-nagyszombati	200 fr. 150 „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	61 „	középponti	(100 fr.) 98 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzhajózási	500 fr. 616 „